
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

OBCE HRUŠOVANY

NA OBDOBIE 2015-2020

Spracovateľ dokumentu:
Regionálna rozvojová agentúra Topolčiansko

OBSAH

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	4
ZOZNAM GRAFOV, OBRÁZKOV, TABULIEK A MAPIEK	4
ÚVOD	6
ANALYTICKÁ ČASŤ	7
ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE	7
HISTÓRIA OBCE HRUŠOVANY	8
PREDPOKLADY PRE ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU	9
PRÍRODNÉ POMERY	10
OBYVATEĽSTVO	11
TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	19
ENERGETICKÉ SIETE - ELEKTRICKÉ SIETE, PLYN	19
CESTNÉ A DOPRAVNÉ SIETE	19
VODNÉ HOSPODÁRSTVO A KANALIZÁCIA	19
ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	20
SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA	21
DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND	21
ŠKOLSTVO	22
ZDRAVOTNÍCTVO A SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ	23
SLUŽBY OBYVATEĽSTVU	23
EKONOMICKÁ ZÁKLADŇA OBCE	24
MAJETOK OBCE	26
ORGANIZÁCIE PÔSOBIACE V OBCI	28
VYHODNOTENIE PRECHÁDZAJÚCEHO OBDOBIA 2007-2013 OBCE HRUŠOVANY	29
REALIZOVANÉ PROJEKTY OBCE HRUŠOVANY	30
VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU	32
SWOT ANALÝZA	38
STRATEGICKÁ ČASŤ	40
KLÚČOVÉ DISPARITY A HLAVNÉ FAKTORY ROZVOJA	40
ROZVOJOVÁ VÍZIA	41
PROGRAMOVÁ ČASŤ	43
POPIS JEDNOTLIVÝCH AKTIVÍT	43
REALIZAČNÁ ČASŤ	45
ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE	45
VÄZBY NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY KRAJA	45

ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE MANAŽMENTU PROGRAMU	48
INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE FORMOU PARTNERSTVA	48
MONITOROVANIE A HODNOTENIE	49
FINANČNÁ ČASŤ	53
ZÁVER	55
ZDROJE INFORMÁCIÍ	56
PRÍLOHY	56

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

ČOV - čistička odpadových vôd
EAO - ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EÚ - Európska únia
IBV - individuálna bytová výstavba
MAS - miestna akčná skupina
N/A - údaj nie je k dispozícii
NSK - Nitriansky samosprávny kraj
OcÚ - obecný úrad
OP - operačný program
PHSR - program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
POD - program obnovy dediny
ROEP - konanie o obnove evidencie pozemkov
RRA - regionálna rozvojová agentúra
SODB - sčítanie obyvateľov, domov a bytov
SR - Slovenská republika
ŠFRB - štátny fond rozvoja bývania
ŠÚ - štatistický úrad
TIR - tribečsko-inovecký región
TKO - tuhý komunálny odpad
ÚPSVaR - úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC - vyšší územný celok
Z. z. - zbierka zákonov

ZOZNAM GRAFOV, OBRÁZKOV, TABULIEK A MAPIEK

Graf č. 1 - Vývoj počtu obyvateľov v období 2007-2014
Graf č. 2 - Vývoj demografických ukazovateľov obyvateľstvo v rokoch 2007-2013
Graf č. 3 - Migrácia v obci Hrušovany v sledovanom období 2007 - 2013
Graf č. 4 - Veková skladba obyvateľstva
Graf č. 5 - Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia a veku
Graf č. 6 - Národnostné zloženie obyvateľstva
Graf č. 7 - Vývoj počtu detí v ZŠ a MŠ
Graf č. 8 - Odvetvia zamestnanosti v obci
Graf č. 9 - Záujem respondentov o bývanie v obci
Graf č. 10 - Vekové skupiny respondentov v obci

- Graf č. 11 - Miesto pracoviska obyvateľov obce Hrušovany
- Graf č. 12 - Spokojnosť respondentov so službami obce
- Graf č. 13 - Dôvody prípadného odšťahovania sa obyvateľov z obce
- Graf č. 14 - Vzťahy v susedstve
- Graf č. 15 - Zapájanie sa občanov do rozvojových aktivít
- Graf č. 16 - Spokojnosť s pracovnými možnosťami v obci
- Graf č. 17 - Možnosti budúceho rozvoja obce podľa respondentov
- Graf č. 18 - Existencia priestoru pre využitie voľného času
- Graf č. 19 - Využitie možností obce pre mládež

- Obrázok č. 1 - Poloha obce v rámci kraja a v rámci územia Slovenska
- Obrázok č. 2 - Symboly obce
- Obrázok č. 3 - Kostol Sv. Martina
- Obrázok č. 4 - Obecný úrad v Hrušovanoch

- Tabuľka č. 1 - Výmera poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy v m²
- Tabuľka č. 2 - Vývoj počtu obyvateľov v období 2007-2014
- Tabuľka č. 3 - Podiel počtu obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín
- Tabuľka č. 4 - Náboženské vyznanie obyvateľstva
- Tabuľka č. 5 - Vzdelanostná štruktúra obyvateľov
- Tabuľka č. 6 - Ekonomická aktivita obyvateľstva obce Hrušovany
- Tabuľka č. 7 - Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa postavenia v zamestnaní
- Tabuľka č. 8 - Množstvá odpadov vyprodukovaných v roku 2014 v obci Hrušovany
- Tabuľka č. 9 - Separovaný zber v obci za roky 2007-2014
- Tabuľka č. 10 - Bytový a domový fond
- Tabuľka č. 11 - Bytový a domový fond
- Tabuľka č. 12 - Bytový a domový fond
- Tabuľka č. 13 - Bytový a domový fond
- Tabuľka č. 14 - Bytový a domový fond
- Tabuľka č. 15 - Vývoj počtu detí v ZŠ a MŠ v rokoch 2007 - 2014
- Tabuľka č. 16 - Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v obci Hrušovany
- Tabuľka č. 17 - Nezamestnanosť v obci
- Tabuľka č. 18 - Najväčší zamestnávatelia v obci
- Tabuľka č. 19 - Štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa odvetví hospodárstva v roku 2011 v obci Hrušovany
- Tabuľka č. 20 - Majetok obce a jeho rozdelenie
- Tabuľka č. 21 - Využitie budov vo vlastníctve obce
- Tabuľka č. 22 - Rozpočet obce k 31.12.2014 v eurách
- Tabuľka č. 23 - Organizácie alebo združenia pôsobiace na území obce
- Tabuľka č. 24 - Plán realizácie projektových zámerov na roky 2007 - 2013
- Tabuľka č. 25 - Realizované aktivity v obci
- Tabuľka č. 26 - Veková štruktúra respondentov obce
- Tabuľka č. 27 - SWOT analýza
- Tabuľka č. 28 - Špecifické ciele a opatrenia v prioritných oblastiach
- Tabuľka č. 29 - Zoznam opatrení a aktivít
- Tabuľka č. 30 - Vecný a časový harmonogram monitorovania plnenia PHSR Hrušovany
- Tabuľka č. 31 - Vecný a časový harmonogram hodnotenia plnenia PHSR Hrušovany
- Tabuľka č. 32 - Merateľné ukazovatele jednotlivých aktivít
- Tabuľka č. 33 - Indikatívny finančný plán realizácie PHSR v €
- Tabuľka č. 34 - Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Hrušovany na roky 2015 - 2020

- Mapa č. 1 - Administratívne členenie okresu Topoľčany s vyznačením obce Hrušovany

ÚVOD

V súvislosti s programovým obdobím Európskej únie na roky 2014-2020 a v súlade so Zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja je nevyhnutné aktualizovať základné programové dokumenty, prostredníctvom ktorých je možné čerpať finančné prostriedky aj z Európskych štrukturálnych investičných fondov na podporu rozvojových projektov a aktivít. Z dôvodu adresnejšej alokácie disponibilných finančných prostriedkov v novom programovom období bolo nutné aktualizovať taktiež základné a strategické dokumenty Nitrianskeho samosprávneho kraja. Doteraz platný Program rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja (PR NSK) 2012 - 2018 bol schválený uznesením č. 236/2012 dňa 8. októbra 2012 na zasadnutí Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja.

V súlade so zákonom o podpore regionálneho rozvoja sú vyššie územné celky a obce povinné aktualizovať alebo zostavovať Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce alebo vyššieho územného celku a uviesť v súlade s ustanoveniami novelizovaného zákona platného od 1. januára 2015. Hlavným cieľom je vychádzať z aktuálnej situácie v území a zostaviť strategickú a implementačnú časť tak, aby sa stala východiskom pre realizáciu budúcich projektov.

Charakteristika a štruktúra dokumentu

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce vytvorený v rámci partnerstva pozostáva z

- a) analytickej časti, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie a odhad jej budúceho vývoja s dôrazom na možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce relevantné stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,
- b) strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
- c) programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie PHSR obce,
- d) realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie PHSR obce formou akčných plánov a
- e) finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHSR obce.

Vypracovanie PHSR obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva. Aktualizácia PHSR obce sa vypracúva podľa potreby. PHSR a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo. Schválenie PHSR obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2. Tvorba PHSR obce je optimálnym nástrojom a jedinečnou možnosťou na strategický pohľad do samosprávy vôbec. Základom PHSR obce je teda OBČAN.

ANALYTICKÁ ČASŤ

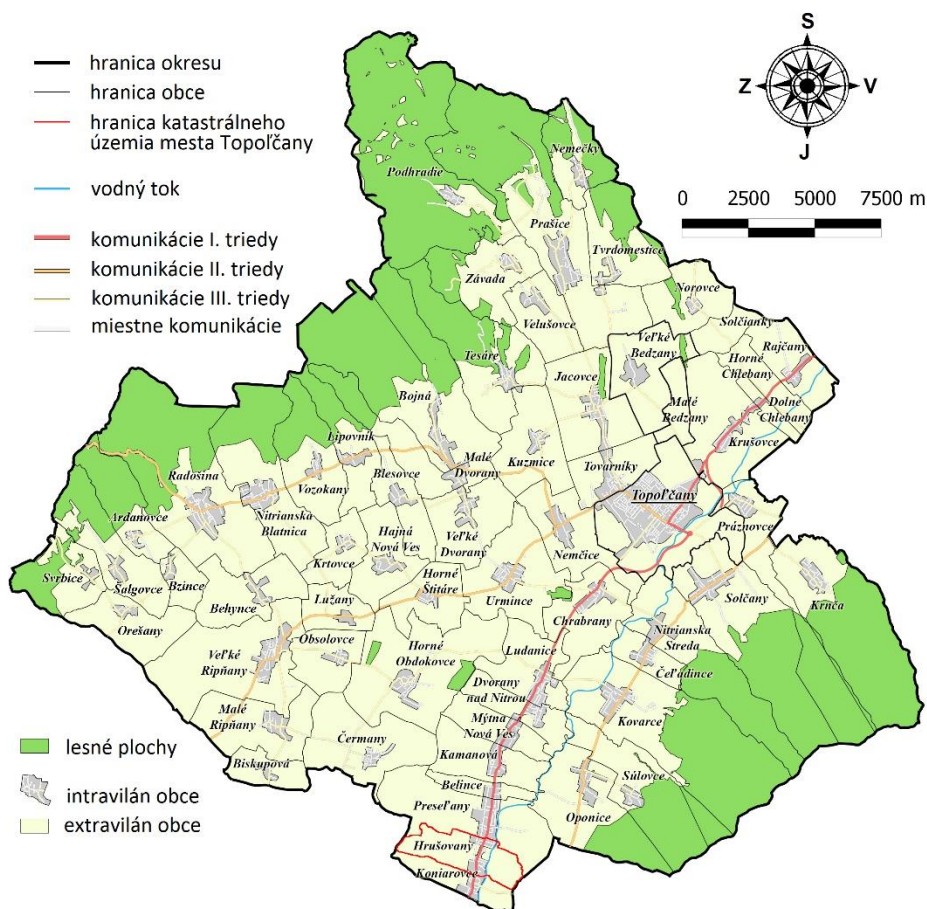
ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

Obec Hrušovany

Obec Hrušovany sa nachádza v Nitrianskom kraji na juhu okresu Topolčany. Rozloha obce predstavuje 5,54 km² a hustota obyvateľstva je 201 obyvateľov na km² (údaj k 31. 12. 2012). Daná obec je stredne veľkou obcou na území západného Slovenska. Obec Hrušovany zo severu hraničí s obcou Preselany (okres Topolčany), na západe s obcou Hruboňovo (okres Nitra), na východe s obcou Dolné Lefantovce (okres Nitra) a na juhu s obcou Koniarovce (okres Topolčany). Vzdialenosť obce Hrušovany od okresného mesta je 15 km. Obec tvorí jedno katastrálne územie. Administratívne je obec zaradená do okresu Topolčany, vyššieho územného celku Nitra a do NUTS II Západné Slovensko.

Mapa č. 1 - Administratívne členenie okresu Topolčany s vyznačením obce Hrušovany

Zdroj: <http://www.openstreetmap.org>, spracoval RNDr. Vladimír Grežo

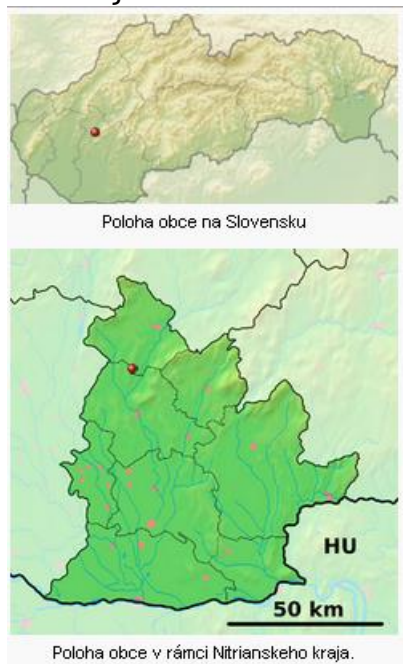

Stred obce udávajú súradnice 18° 05' východnej geografickej dĺžky a 48° 26' severnej geografickej šírky, tento bod má nadmorskú výšku 158 m n.m. Celková dĺžka hraníc katastra obce je 12,4 km.

Obcou Hrušovany prechádza veľmi významná dopravná cesta - (I/64), ktorá spája Hrušovany s okresnými mestami Nitra a Topoľčany. Okrem spomínanej významnej trasy obcou prechádza i železničná trať č. 140 Nové Zámky - Prievidza.

Obrazok č. 1 - Poloha obce v rámci kraja a v rámci územia Slovenska

Zdroj: internet

HISTÓRIA OBCE HRUŠOVANY

Prvá písomná zmienka o obci Hrušovany pochádza z roku 1318. Obec bola osídlená v neolite. Na území obce sa nachádzalo sídlisko s kanelovanou keramikou a slovanské sídlo z doby veľkomoravskej. Z roku 1318 je obec doložená ako Kürtveles. Ďalšími neskoršími názvami sú: Kerthuely (1392), Krussowany (1773), Hrussowani (1786), Nitrahrušovany (1920).

Obec patrila panovníkovi a nitrianskemu biskupovi. Od roku 1392 patrila panstvu Oponice a koncom 17. storočia panstvu Presel'any. V roku 1715 mala obec vinice a 19 domácností, v roku 1753 70 rodín, v roku 1787 43 domov a 412 obyvateľov. V roku 1828 obec eviduje 69 domov a 484 obyvateľov. Obec postihli veľké požiare v rokoch 1825, 1835 a 1889. Obyvatelia Hrušovian sa živili ako roľníci a vinohradníci.

Z roku 1332 pochádza prvá zmienka o stavebnom objekte - kostol. V roku 1889 bol postavený obecný dom, ktorý slúžil svojmu účelu do roku 1967, kedy bol zbúraný. V spomínanom obecnom dome bol umiestnený obecný úrad, neskôr pekáreň a prvá materská škola. V roku 1901 bola postavená tehelňa a pár rokov na to, v roku 1912 bola postavená budova štátnej školy. Novšia zástavba v obci vzniká až v období po II. svetovej vojne. Koncom 50-tych rokov sa začína budovať poľnohospodárske družstvo. Dnešný kultúrny dom bol postavený v roku 1965, o desať rokov bola postavená materská škôlka a futbalová tribúna. Domu smútku v Hrušovianoch bol postavený v roku 1977.

Obec Hrušovany používa svoje symboly (erb, pečať a vlajku) od roku 1994. Autorka výtvarného návrhu je akademická maliarka Dragica Vrtel'ová.

Obrázok č. 2 - Symbol obce

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Erb je zaradený do kategórie tzv. hovoriacich erbov, ktoré patria v heraldike medzi najcennejšie. Blazonuje sa takto: v modrom štíte zlatá hruška na striebornej halúzke s jedným strieborným listom. Symboly obce sa v minulosti obmedzili iba na používanie pečatidiel a používaním nových symbolov, ktoré však majú základ v historických prameňoch (názov obce), sa naša obec zaradila medzi obce, ktoré odкрývajú svoju minulosť pre verejnosť. Názov obce vychádza z mena stromu a v erbe ho predstavuje jeho plod - hruška. Vlajka vychádza z farieb erbového znamenia, pozostáva z piatich pozdĺžnych pruhov (modrý, biely, modrý, žltý, modrý). Ukončená je ako všetky obecné vlajky tromi cípmi.

Názov obce je odvodený od slova hruška a hruškové sady opisuje i kronikár Jozef Podolaj, v školskej kronike, zápisom v decembri 1924. Doslova píše: „Meno Hrušovany vzniklo bezpochyby zo sádov hruškových, bo nakoľko starí ľudia vyprávajú, že na tomto mieste bol takmer celý les pozostávajúci z plánok hruškových“.

PREDPOKLADY PRE ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU

Veľmi významné kultúrno-historické pamiatky sa v obci nenachádzajú. Medzi najzaujímavejšie pamiatky možno zaradiť rímskokatolícky renesančný kostol z polovice 17. storočia a zvonicu z polovice 19. storočia. Z historických čias dodnes existuje stavba, ktorou je už spomínaný kostol sv. Martina, zvonica z 19. storočia, ktorá už v súčasnosti neexistuje sa nachádzala na mieste dnešnej materskej škôlky.

Kostol sv. Martina

Doposiaľ sa nepodarilo zistiť dátum skutočného postavenia. Prvá písomná zmienka o kostole Sv. Martina je až z roku 1332, ktorá dokladuje vyberanie cirkevných poplatkov. Zachovaná svätenička, ktorá je osadená do muriva sa nachádza v zádverí a značí, že kostol bol postavený v románskom slohu. Zariadenie kostola je z 19. a 20. storočia. V presbytérium, ktorý tvorí hlavnú časť kostola je umiestnený hlavný oltár. V strede oltára je situovaný obraz sv. Martina a nad ním kruhové okno, ktoré uzatvára hornú časť ozdobným lemovaním.

Obrázok č. 3 - Kostol sv. Martina

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Medzi zaujímavosťami obce možno zaradiť obecnú knižnicu, ktorá bola založená v roku 1924 na podnet obecného zastupiteľstva. Umiestnená bola do budovy školy a obecné zastupiteľstvo poverilo agendou knihovníka Jozefa Podolaja. Po výstavbe kultúrneho domu sa obecná knižnica presťahovala do jeho priestorov a v súčasnosti má asi 3000 knižných zväzkov.

Medzi významné osobnosti, pôsobiace v obci patrí pán Ferko Podolay - akademický maliar. V obci nie sú situované žiadne ubytovacie zariadenia. Možno tu nájsť jednu reštauráciu, jedno pohostinstvo a kaviareň/bar. Tieto zariadenia uspokojujú potreby miestneho obyvateľstva žijúceho v obci. Nemajú regionálny význam.

V obci Hrušovany sa nenachádzajú významnejšie prírodné pamiatky a pre využitie voľného času a pre relax v prírode je k dispozícii breh rieky Nitry. V obci sa nachádza jedno univerzálne ihrisko, jedno futbalové a jedno futbalové tréningové ihrisko. Sú určené pre športovo-rekreačné aktivity obyvateľov obce. Na jednom z nich je počas zimy ľadová plocha. Príležitosti pre pešiu turistiku a cykloturistiku zatiaľ obec nemá, nakoľko sa nachádza na nížine a na jej území sa nenachádzajú žiadne významné turistické atrakcie. Na území obce sa konajú aj rôzne podujatia a akcie pre miestne obyvateľstvo. Tieto podujatia spestrujú spoločenský život v obci a upevňujú vzťahy medzi obyvateľmi. Niektoré podujatia sa konajú každoročne a iné príležitostne. Sú určené pre všetky vekové kategórie a nielen pre obyvateľov žijúcich na území obce. Vymenované akcie môžu pritiahnuť pozornosť aj obyvateľov žijúcich mimo obce a potenciálnych účastníkov cestovného ruchu. Medzi takéto podujatia patria:

- Uvítanie detí do života
- Benefičný futbalový zápas
- Fašiangová zabíjačka a pochovávanie basy
- Mikuláš
- Deň matiek
- Stavanie mája
- Tenisový turnaj

PRÍRODNÉ POMERY

Katastrálne územie obce z hľadiska geologického členenia patrí do oblasti Vnútrohorských paniev a kotlín, podoblasti Podunajská panva, okrsku Trnavskodubnická panva, podokrsku Rišňovská priehlbina. Podľa fytogeografického členenia územia Slovenska patrí záujmové územie do oblasti panónskej flóry, fytogeografického okresu Podunajská nížina. Podľa zoogeografického členenia Slovenska patrí územie do panónskej oblasti, jej juhoslovenského obvodu a dunajského okrsku. Toto začlenenie znamená, že v druhovom zložení vegetácie i živočíšstva prevažujú najmä teplomilné, často stepné druhy.

Odzrazom pôsobenia substrátovo-reliéfových a klimatických podmienok je pôdny kryt katastrálneho územia. Vo viac ako polovici územia obce prevládajú kvalitné vysokoprodukčné pôdy vhodné na intenzívnu poľnohospodársku výrobu. Na nive Nitry sú vyvinuté predovšetkým fluvizeme (kvalitné hlboké vysokoprodukčné orné pôdy), na sprašiach Nitrianskej pahorkatiny sú okrajovo vyvinuté černozeme (patria medzi veľmi až vysokoprodukčné orné pôdy) a dominujú tu pôdy hnedozemného typu (väčšinou produkčné až veľmi produkčné orné pôdy).

V nasledujúcej tabuľke sú údaje, ktoré sa týkajú výmery poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy. Z údajov je jasné, že výmera poľnohospodárskej pôdy prevláda nad výmerou nepoľnohospodárskej pôdy. Takáto situácia prevláda u väčšiny obcí v topolčianskom okrese. Z poľnohospodárskej pôdy zaberá najväčšiu plochu orná pôda. Jej

výmera sa počas obdobia od rokov 2010 až 2014 z roka na rok znižuje. Toto znižovanie nie je však rapídne. Obec nedisponuje chmeľnicami, vinicami, ovocnými sadičkami a ani lesným pozemkom. Z nepoľnohospodárskej pôdy najväčšiu časť zaberajú zastavané územia. V súčasnosti v obci prebieha ROEP (konanie o obnove evidencie pozemkov a právnych vzťahov podľa zákona NR SR č.180/1995 Z. z.).

Tabuľka č. 1 - Výmera poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy v m²

	2010	2011	2012	2013	2014
Poľnohospodárska pôda	4 707 550	4 706 715	4 694 499	4 693 629	4 693 393
z toho					
orná pôda	4 359 565	4 358 917	4 357 471	4 357 477	4 357 340
záhrada	273 996	273 809	273 411	272 535	272 436
TTP	73 989	73 989	63 917	63 617	63 617
Nepoľnohospodárska pôda	835 246	836 081	848 297	849 167	849 403
z toho					
vodné plochy	83 989	83 989	83 989	83 989	83 989
zastavané územia	480 678	484 900	489 839	490 869	491 106
ostatná plocha	270 579	267 192	274 469	274 309	274 309

Zdroj: ŠÚ SR, 2014

Na území obce je situovaný chránený dub cerový, ktorý bol vyhlásený v roku 1986 Nariadením Okresného národného výboru v Topolčanoch z 13.2. 1986 č.22 G/4/1 986 za chránený prírodný výtvor podľa §10 ods. 3 zákona č.1/1955 o štátnej ochrane prírody. Dub cerový rastie na parcele č. 1 512, ktorá je v užívaní PD Ponitrie so sídlom v Preselňanoch. Chránený prírodný výtvor je zakázané poškodzovať a ničiť.

Katastrálne územie obce Hrušovany a jeho okolie patrí do teplej klimatickej oblasti, a to jej teplého suchého okrsku, s miernou zimou a dlhším slnečným svetlom. Okrsok je charakterizovaný teplou nížinnou klímou s dlhým až veľmi dlhým, teplým a suchým letom, krátkou, mierne teplou, suchou až veľmi suchou zimou s veľmi krátkym trvaním snehovej pokrývky. Priemerná ročná teplota sa pohybuje v rozpätí 8,5-10°C (priemerné teploty júla sú 18 až 20°C a januára -1,5 až -3°C), priemerné ročné zrážky sú 550-650mm. Trvanie snehovej pokrývky je 35-45 dní v roku. Oblasť je zrážkovo vysoko deficitná (nedostatok vlhky v celom vegetačnom období, deficit 200-280 mm), celkový zrážkový deficit v priebehu roka je 80-150 mm.

OBYVATEĽSTVO

Ľudský potenciál je veľmi dôležitým rozvojovým faktorom každého územia. Celkový počet obyvateľstva je faktor, ktorý poskytuje mnoho informácií o vlastnostiach územia, napr. sledovanie ľudnatosti územia, na ktorom obyvateľstvo žije. Charakteristiky vzťahujúce sa k obyvateľstvu ako vzdelanostná úroveň, náboženské vierovyznanie alebo národnostná štruktúra tiež podmieniajú rôzne procesy v samotnej obci. Rozmiestnenie obyvateľstva a ekonomických aktivít sú navzájom prepojené procesy a vzájomne sa podmieniajú. Obyvateľstvo a jeho štruktúra ovplyvňujú samotné fungovanie a dynamiku obce. Obec by teda mala svoju pozornosť venovať nielen celkovému rozvoju po technickej stránke, ale aj sledovať štruktúru a vývoj demografických charakteristík.

Obec patrí k stredne veľkým obciam na Slovensku. V roku 2014 mala obec 1 101 obyvateľov. Hustota obyvateľstva v obci na 1 km² je 198,74 obyvateľov (údaj k 31. 12. 2014), čo je hodnota vyššia ako v okrese Topolčany (119,78 obyvateľov/km²), a zároveň

vyššia aj ako hustota Slovenskej republiky (110 obyvateľov/km²) (údaje sú sledované v roku 2014).

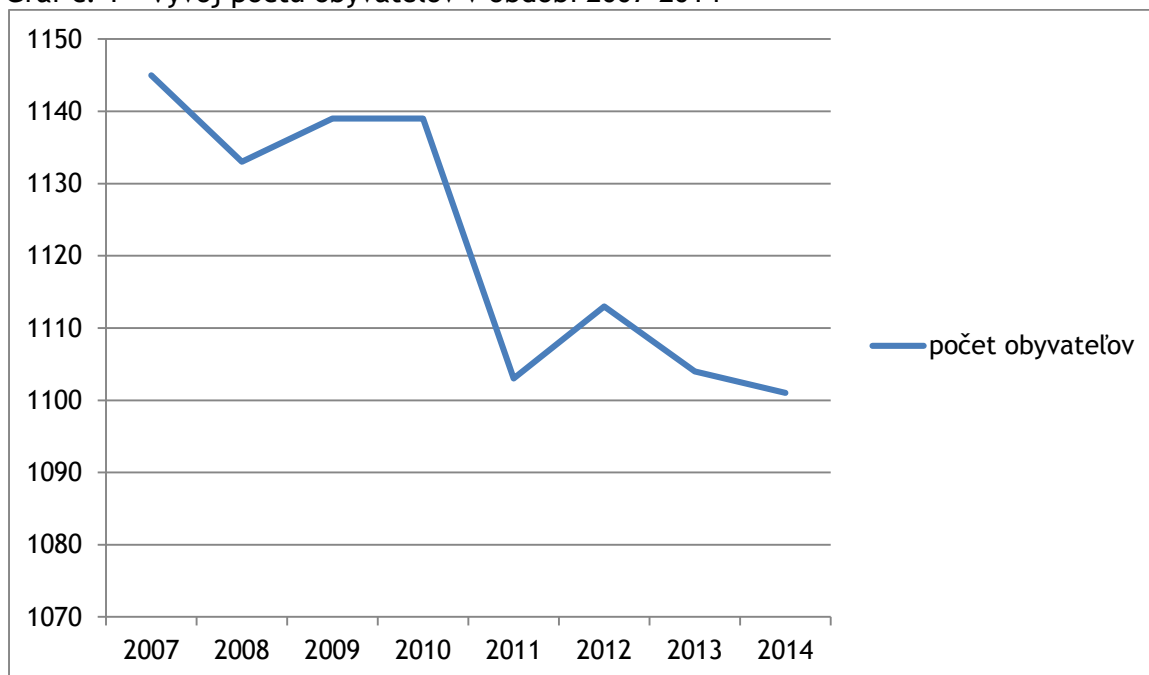
V tabuľke č. 2 nájdeme aj údaje týkajúce sa celkového počtu obyvateľov obce Hrušovany, údaje odrážajúce počet narodených, zomrelých, počet prisťahovaných, odsťahovaných, ale aj hodnotu prirodzeného prírastku a hodnotu migračného prírastku. Tabuľka odráža niekoľko ukazovateľov naraz, čiže dáva komplexný prehľad o demografickom vývoji v obci Hrušovany. V grafoch nižšie možno vidieť konkrétny vývoj týkajúci sa spomínaných kategórií.

Tabuľka č. 2 - Vývoj počtu obyvateľov v období 2007-2014

Vývoj počtu obyvateľov								
Roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
počet obyvateľov	1145	1133	1139	1139	1103	1113	1104	1101
narodených	10	9	3	12	6	7	12	5
zomrelých	12	10	10	10	11	9	11	16
prirodzený prírastok	-2	-1	-7	2	-5	-2	1	-11
prisťahovaných	31	13	24	18	7	29	10	22
odsťahovaných	19	24	11	20	18	17	20	14
migračný prírastok	12	-11	13	-2	-11	12	-10	8
celkový prírastok	10	-12	6	0	-16	10	-9	-3

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Graf č. 1 - Vývoj počtu obyvateľov v období 2007-2014

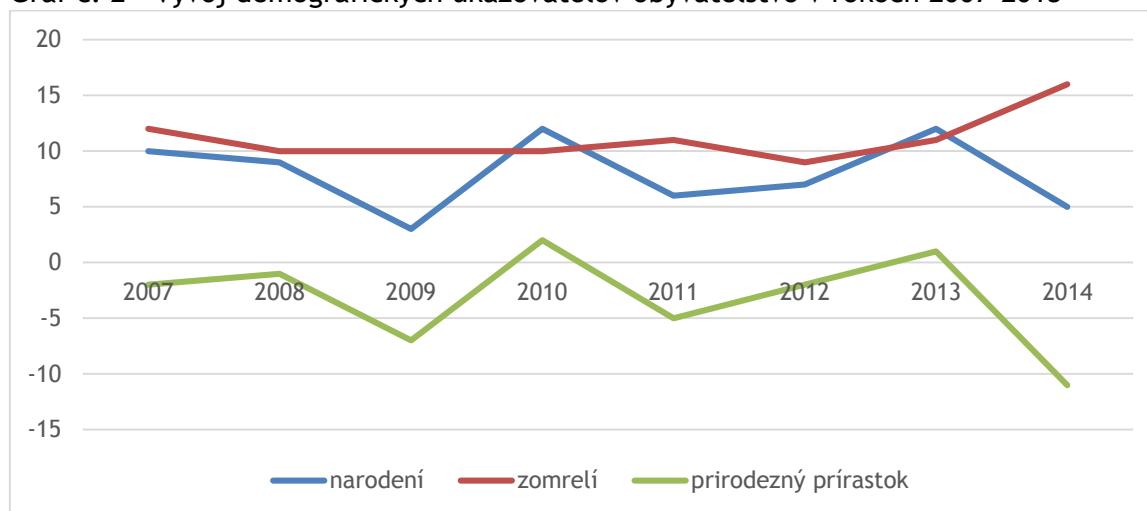
Zdroj: OcÚ Hrušovany

Vývoj počtu obyvateľstva v období od roku 2007 - 2014 vykazuje mierne klesajúcu tendenciu. Toto možno považovať za negatívny jav. Maximálny počet obyvateľstva bol v roku 2007 s počtom obyvateľov 1 145. Ak by obec pokračovala aj v budúcich rokoch v podobnom trende, znamenalo by to značnú nevýhodu obce po rôznych stránkach a to napr. v poklese rozvoja ekonomiky obce, nespokojnosti obyvateľov žijúcich v obci, neatraktivnosti obce pre potenciálnych prisťahovaných, ale aj účastníkov cestovného

ruchu, nižšiu dynamiku spoločenského života v obci. Demografická situácia by sa v obci mala zvyšovať za účelom minimalizovania negatívnych faktorov a podpory rozvoja obce ako takého.

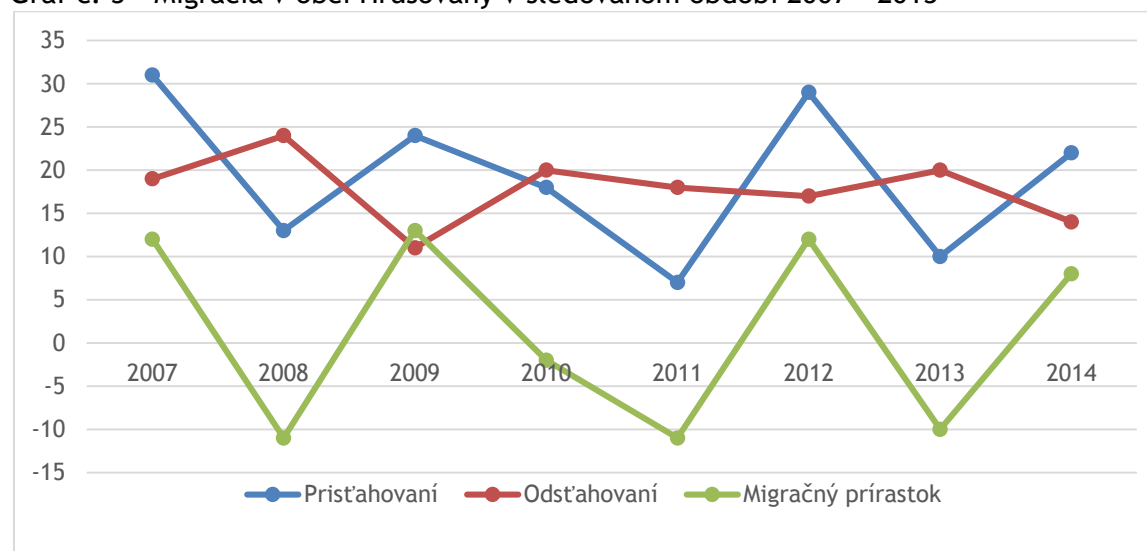
Graf č. 2 - Vývoj demografických ukazovateľov obyvateľstvo v rokoch 2007-2013

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Graf č. 2 odráža údaje z tabuľky, ktorá sa nachádza vyššie. Ide o údaje ukazujúce počet narodených, zomrelých a prirodzený prírastok. Počet narodených a zomrelých sa každým rokom mení a zo zistených informácií nemožno určiť trend, podľa ktorého by sa vývoj sledovaných ukazovateľov riadil. Z grafu možno vydedukovať, že v obci zomrie viac ľudí ako sa narodí. Prirodzený prírastok je teda skoro vo všetkých sledovaných rokoch od roku 2007 do roku 2014 záporný. Kladné hodnoty možno pozorovať v rokoch 2010 a 2013. V roku 2014 bol prirodzený prírastok v obci najnižší a to až -11. Tento trend záporného prirodzeného prírastku resp. úbytku trápí väčšinu obcí na Slovensku.

Graf č. 3 - Migrácia v obci Hrušovany v sledovanom období 2007 - 2013

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Ak ide o migráciu, tak graf č. 3 odráža údaje týkajúce sa počtu príst'ahovaných, odst'ahovaných, migračný prírastok a ich celkový vývoj počas sledovaného obdobia. Graf zobrazuje vývoj počtu príst'ahovaných a aj odst'ahovaných. Rozdiel medzi týmito dvoma

hodnotami vyjadruje migračný prírastok. Počas sledovaného obdobia od roku 2007 až do roku 2014 počet prisťahovaných a odsťahovaných sa menil každým rokom inak. Kolísavá tendencia platí teda aj pre migračný prírastok. Najvyšší migračný prírastok v obci Hrušovany bol zaznamenaný v roku 2009. V tento rok sa do obce prisťahovalo 24 obyvateľov. Najviac prisťahovaných za sledované obdobie bolo v roku 2012 a to 29. Najviac ľudí sa z obce odsťahovalo v roku 2008, a to až 24. Najnižší migračný prírastok možno pozorovať v roku 2008 a 2011. Ide o hodnotu -11.

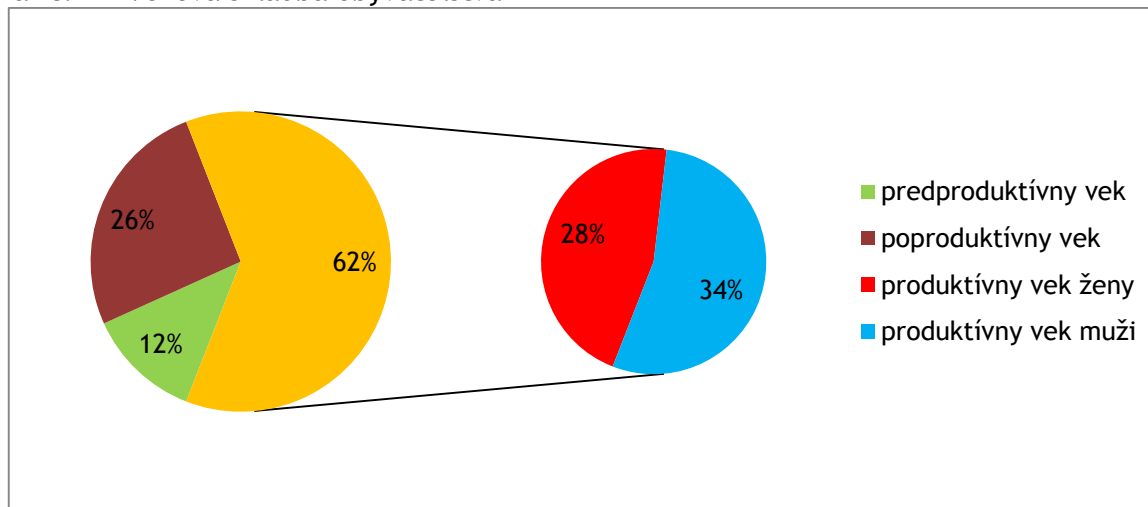
Tabuľka č. 3 - Podiel počtu obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

vek/rok	predproduktívny vek (0-14)	produktívny vek (15-55ženy 60muži)	poproduktívny vek (nad 55ž, 60m)
2007	163	321/376	134/57
2008	157	322/379	140/62
2009	146	319/372	151/75
2010	144	316/374	159/79
2011	139	312/371	169/87
2012	137	309/373	176/90
2013	141	310/368	181/97
2014	134	309/364	176/105

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Pre rozvoj obce ako takej a jej ekonomiky sú dôležité demografické charakteristiky a z nich hlavne počet obyvateľov v produktívnom veku. Počet obyvateľov v produktívnom veku v obci Hrušovany jednoznačne prevažuje nad počtom obyvateľov v ostatných kategóriách, čo je veľmi pozitívne pre rozvoj obce. Podobnú situáciu vidieť vo všetkých obciach v topolčianskom okrese. Počet obyvateľov v produktívnom veku je viac ako 2-krát vyšší ako počet obyvateľov v poproduktívnom veku. Avšak počet obyvateľov v poproduktívnom veku je v každom roku vyšší ako počet obyvateľov v predproduktívnom veku. Toto možno považovať za negatívny jav. Starnutím obyvateľstva trpí väčšina obcí nielen v topolčianskom okrese, ale aj na celom Slovensku. Graf zobrazuje podiel obyvateľstva v roku 2014.

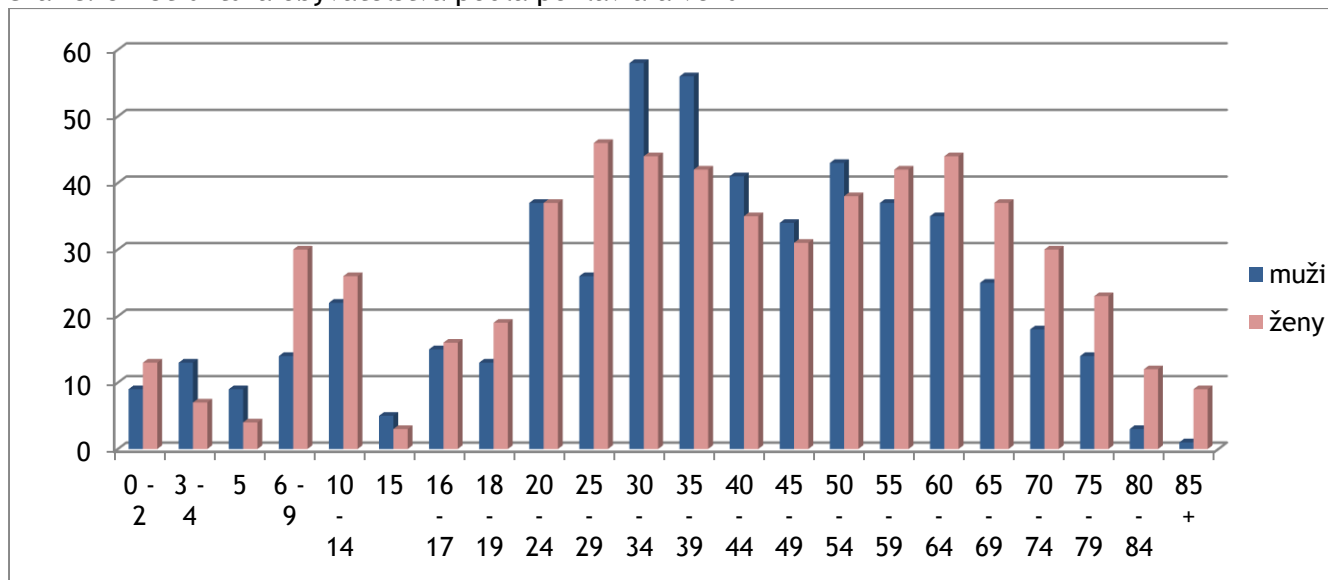
Graf č. 4 - Veková skladba obyvateľstva

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Graf č. 5 - Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia a veku

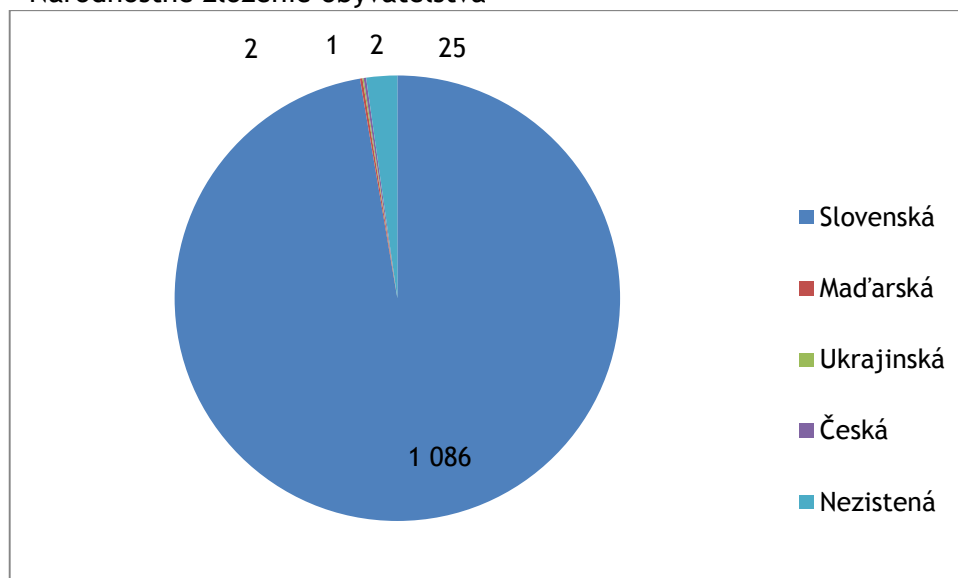

Zdroj: SOBD 2011, ŠÚ SR

Graf odhaľuje zastúpenie žien a mužov v jednotlivých vekových kategóriách. Väčšiu nevyváženosť zaznamenáva medzi 25 -29 vekom života, kedy výrazne prevláda mužská populácia nad ženskou, a vo vekovej kategórii od 70-74 rokov, má početnejšie zastúpenie ženská populácia.

Z hľadiska národnostného zloženia možno konštatovať, že najväčšie zastúpenie tu má slovenská národnosť (1086 obyvateľov). U 25 obyvateľov nebola zistená národnosť. K maďarskej a českej národnosti sa hlásia dvaja obyvatelia. Podobnú situáciu možno pozorovať aj v ostatných okolitých obciach. Obce sú po tejto stránke zväčša homogénne, čiže nikde neprevyšuje iná národnosť ako slovenská.

Graf č. 6 - Národnostné zloženie obyvateľstva

Zdroj: SODB 2011, ŠÚ SR

Ak ide o náboženské vierovyznanie v obci Hrušovany, tak dá sa povedať, že po tejto stránke je obec tiež homogénna. To znamená, že väčšina obyvateľov žijúcich na území

obce sa hlási k jednej a to k rímskokatolíckej cirkvi. Táto situácia sa dala predpokladať aj podľa toho, že vo väčšine obcí v topolčianskom okrese sa vyskytuje podobná situácia, ale aj podľa toho, že už v minulosti sa v týchto oblastiach intenzívne šírilo kresťanstvo. 33 obyvateľov obce je bez vyznania, u 64 obyvateľov nebola zistená náboženská príslušnosť. 6 obyvateľov v obci Hrušovany sa hlási k evanjelickej cirkvi.

Tabuľka č. 4 - Náboženské vyznanie obyvateľstva

Náboženstvo	Počet obyvateľov
rímskokatolícka cirkev	1 008
pravoslávna cirkev	1
evanjelická cirkev augsburského vyznania	6
reformovaná kresťanská cirkev	3
bez vyznania	33
iné	1
nezistené	64
spolu	1 116

Zdroj: SODB 2011, ŠÚ SR

Vzdelanostná úroveň obyvateľov žijúcich na území obce je rôzna. Treba povedať, že v obci žijú obyvatelia s rozličným vzdelaním zahŕňajúcim všetky stupne vzdelania. Najviac obyvateľov v obci má učňovské vzdelanie bez maturity. A to až 221 obyvateľov. Druhé miesto patrí obyvateľom so základným vzdelaním. Iba základné vzdelanie má v obci 218 obyvateľov. Ak ide o vysokoškolsky vzdelaných ľudí, tak v obci sa ich nachádza 100, z toho traja majú ukončené najvyššie vysokoškolské vzdelanie, doktorandské. U 36 obyvateľov nebolo zistené vzdelanie a až 147 obyvateľov je bez vzdelania. Nasledujúca tabuľka prehľadne odráža zistené informácie týkajúce sa vzdelanostnej úrovne obyvateľov obce Hrušovany.

Tabuľka č. 5- Vzdelanostná štruktúra obyvateľov

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	Počet obyvateľov
základné	218
učňovské (bez maturity)	221
stredné odborné (bez maturity)	125
úplné stredné učňovské (s maturitou)	42
úplné stredné odborné (s maturitou)	178
úplné stredné všeobecné	41
vyššie odborné vzdelanie	8
vysokoškolské bakalárske	21
vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	76
vysokoškolské doktorandské	3
vysokoškolské spolu	100
bez školského vzdelania	147
nezistené	36

Zdroj: SODB 2011, ŠÚ SR

Ekonomickú aktivitu zobrazuje nasledovná tabuľka zo sčítania obyvateľstva, domov a bytov 2011. V tabuľke sú údaje uvedené zvlášť pre ženy a zvlášť pre mužov. V obci Hrušovany sú ekonomicky aktívnejší muži než ženy. 72 ľudí v obci je nezamestnaných, čo je z celkového počtu 1 116 obyvateľov nie príliš negatívne číslo. 272 ľudí z celkového počtu tvoria nepracujúci dôchodcovia. V tabuľke možno nájsť aj údaje ako napr. koľko osôb je na materskej alebo rodičovskej dovolenke, počet študentov atď.

Tabuľka č. 6 - Ekonomická aktivita obyvateľstva obce Hrušovany

	muži	ženy	spolu
Spolu	300	248	548
%	54,7	45,3	100
osoby na materskej dovolenke	0	5	5
pracujúci dôchodcovia	4	6	10
nezamestnaní	42	30	72
vypomáhajúci (neplatení) členovia domácností v rodinných podnikoch	13	3	16
osoby na rodičovskej dovolenke	0	16	16
nepracujúci dôchodcovia	100	172	272
ostatní nezávislí	0	4	4
deti do 16 rokov	72	83	155
študenti stredných škôl	25	29	54
študenti vysokých škôl	16	19	35
ostatní závislí, nezistení	15	17	32
úhrn obyvateľstva	528	588	1116
narodení v obci spolu	304	305	609
narodení v obci v %	57,6	51,9	54,6

Zdroj: ŠÚ SR, SODB 2011

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje buď v obci alebo musí dochádzať za prácou do okolitých sídel. Najčastejšie dochádzajú obyvatelia do okresného mesta Topolčany, ktoré ponúka rôzne pracovné miesta v rôznych oblastiach. Najviac obyvateľov obce Hrušovany pracuje v odvetviach ako stavebné práce, verejná správa, maloobchod, rôzne druhy výroby a v neposlednom rade v pestovaní plodín a chove zvierat. Pre obyvateľov obce v Hrušovane sú odvetvia ako poisťovníctvo alebo nakladateľské služby neatraktívne. Väčšina obyvateľov pracujúcich v spomínaných oblastiach musí však za prácou dochádzať. Nasledujúca tabuľka prehľadne odráža počet ekonomicky aktívnych obyvateľov a ich zaradenie do jednotlivých odvetví ekonomickej činnosti. V tabuľke možno nájsť aj informácie, že koľko žien a koľko mužov pracuje v tom-ktorom odvetví a aký počet obyvateľov musí za prácou v tomto odvetví dochádzať do širšieho okolia obce.

Tabuľka č. 7 - Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa postavenia v zamestnaní

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	13	7	20	17
lesníctvo a ťažba dreva	2	0	2	2
dobývanie kovových rúd	2	0	2	0
výroba potravín	17	10	27	26
výroba nápojov	0	1	1	1
výroba textilu	1	2	3	2
výroba odevov	0	12	12	10

výroba kože a kožených výrobkov	1	2	3	2
spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	1	2	3	2
výroba chemikálií a chemických produktov	3	1	4	3
výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	1	0	1	0
výroba výrobkov z gumy a plastu	7	9	16	13
výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	4	2	6	3
výroba a spracovanie kovov	1	3	4	3
výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	11	5	16	11
výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	8	12	20	18
výroba elektrických zariadení	8	5	13	9
výroba strojov a zariadení i. n.	7	2	9	6
výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	8	16	24	18
výroba ostatných dopravných prostriedkov	0	1	1	1
výroba nábytku	12	3	15	13
iná výroba	3	1	4	4
oprava a inštalácia strojov a prístrojov	3	2	5	4
dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	2	0	2	1
zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	0	1	1	1
výstavba budov	14	5	19	16
inžinierske stavby	5	0	5	5
špecializované stavebné práce	33	1	34	30
veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	6	1	7	4
veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	7	12	19	18
maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	12	17	29	26
pozemná doprava a doprava potrubím	16	1	17	15
skladové a pomocné činnosti v doprave	13	5	18	17
poštové služby a služby kuriérov	1	5	6	5
ubytovanie	1	0	1	1
činnosti reštaurácií a pohostinstiev	5	3	8	5
nakladateľské činnosti	0	1	1	0
počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	1	1	2	2
informačné služby	2	0	2	2
finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	3	0	3	3
poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	1	0	1	1
činnosti v oblasti nehnuteľností	3	0	3	2
právne a účtovnícke činnosti	0	3	3	3
vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	2	1	3	3
architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	4	1	5	4
prenájom a lízing	1	0	1	1
bezpečnostné a pátracie služby	3	1	4	4
činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	1	1	2	2
administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	3	3	6	5
verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	17	26	43	40
vzdelávanie	7	19	26	23
zdravotníctvo	3	15	18	15
starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	0	4	4	4

sociálna práca bez ubytovania	0	1	1	1
činnosti herní a stávkových kancelárií	1	1	2	2
športové, zábavné a rekreačné činnosti	0	1	1	1
činnosti členských organizácií	2	1	3	3
oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	0	1	1	1
ostatné osobné služby	1	2	3	3
nezistené	17	16	33	19
spolu	300	248	548	456

Zdroj: SODB 2011

TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Ekonomický a sociálny rozvoj ovplyvňuje predovšetkým infraštruktúra. Technická infraštruktúra vplýva nielen na alokovanie firiem a podnikov v priestore, ale aj na obyvateľstvo a jeho kvalitu života. Prostredníctvom technickej infraštruktúry sa prepájajú výrobcovia a spotrebitelia, približuje sa práca a služby k samotnému obyvateľstvu. Stav a kvalita technickej infraštruktúry vplýva aj na spokojnosť obyvateľov žijúcich na území obce. Obec sa snaží každým rokom podnikať aktivity, ktoré by zlepšili infraštruktúru, podmienili jej rozvoj, ovplyvnili spokojnosť obyvateľov a prilákali podnikateľské subjekty alebo potenciálnych účastníkov cestovného ruchu.

Do technickej infraštruktúry patria aj telekomunikačné siete a ich pokrytie. Obec Hrušovany má pokrytie telekomunikačnou sieťou pevnou linkou na 100%. Je tu možnosť napojenia sa na internet a pokrytie signálom Telekomu, Orangeu, O2. Obec nedisponuje káblovou televíziou. Po tejto stránke obec Hrušovany zabezpečuje spomínané služby na veľmi uspokojujúcej úrovni, čo ocenia hlavne obyvatelia a podnikatelia v obci.

ENERGETICKÉ SIETE - ELEKTRICKÉ SIETE, PLYN

Obec je plne elektrifikovaná a plynofikovaná. Posledná rekonštrukcia elektrických rozvodov prebehla v roku 2008 - verejné osvetlenie. Stav verejného osvetlenia nie je vyhovujúci, osvetlenie vyžaduje častú údržbu, pravidelne dochádza k tomu, že lampy prestávajú svietiť a blikajú. Častá údržba značne zaťažuje rozpočet obce, bola by vhodná jeho opätovná modernizácia. Obec je plynofikovaná od roku 1990. Dĺžka plynovodnej siete je 7 200 km a je vo vyhovujúcom stave. 90% obyvateľov je pripojených na plynovod.

CESTNÉ A DOPRAVNÉ SIETE

Dostupnosť územia a kvalita infraštruktúry ovplyvňuje mnoho faktorov. Jeden z najdôležitejších faktorov je ekonomický a sociálny rozvoj územia. Celková dĺžka vybudovaných miestnych komunikácií je 6 500 km a dĺžka chodníkov je 1 573 km. V obci sú situované 3 prechody pre chodcov, 2 nové autobusové zástavky.

Obec Hrušovany z hľadiska cestnej dopravy leží na trase cesty I/64, prostredníctvom, ktorej je napojená aj na svoje administratívne centrá Topolčany a Nitra.

Obslužnosť v autobusovej a vlakovej doprave v obci je dobrá, premáva veľa spojov. Je tu situovaná jednokoľajná železničná trať (Nové Zámky - Nitra - Topolčany - Prievidza). Najbližšia zástavka vlakov osobnej dopravy od obce Hrušovany je v obci Preselany, ktorá je od severnej hranice obce vzdialená 0,5 km. Miestna hromadná doprava je zabezpečená linkami SAD, ktoré sú vedené v smere z Topolčian do Hrušovian na Koniarovce. Obcou prechádzajú i diaľkové linky - Partizánske, Topolčany, Nitra.

VODNÉ HOSPODÁRSTVO A KANALIZÁCIA

V obci je zásobovanie pitnou vodou, stav kvality pitnej vody je nevyhovujúci. Na vodovod je napojených 50% obyvateľov a 96% obyvateľstva je napojených na domové studne. Obec disponuje kanalizáciou a má obecný vodovod/napojenie na regionálnu sieť. V obci je

situovaná čistička odpadových vôd. Odpadovú vodu zo žump likvidujú samotní občania, a to vypúšťaním do záhrad.

ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Zber a likvidáciu komunálneho odpadu zabezpečuje firma ENVIGEOS Nitra. Komunálny odpad sa odváža každé dva týždne. Obec zabezpečuje zber drobného stavebného odpadu v zbernom dvore. Obec má zavedený separovaný zber odpadu TKO, papier, plasty, sklo.

V nasledujúcej tabuľke možno nájsť rôzne druhy odpadu a ich vyprodukované množstvo v tonách. Tak ako vo väčšine obciach v topolčianskom okrese, tak aj v obci Hrušovany sa najviac vyprodukovalo zmesového komunálneho odpadu. Druhé miesto obsadila produkcia objemového odpadu. V obci sa nevyprodukoval žiadny odpad ako kovy, kovový šrot alebo elektronický šrot.

Tabuľka č. 8 - Množstvá odpadov vyprodukovaných v roku 2014 v obci Hrušovany

Množstvo odpadov vyprodukovaných v roku 2014	
Názov odpadu	Množstvo (t)
textílie	1,2
papier a lepenka	5,51
sklo	8,24
batérie a akumulátory	0,65
vyrazené elektrické a elektronické zariadenia	0,81
vyrazené el. zariadenia iné ako 200 121	0,25
plasty	5,57
pneumatiky	2,76
biologický rozložiteľný odpad	38
zmesový komunálny odpad	163,76
objemový odpad	114,46
kuchynský reštauračný odpad	2,53
zemina a kamenivo	58,12
vyrazené zariadenia obsahujúce chlórfluoruhlodík	0,81

Zdroj: OcÚ Hrušovany

V období 2007-2014 má produkcia komunálneho odpadu kolísavú tendenciu. V roku 2009 obec zaznamenáva najvyšší nárast produkcie odpadu a v roku 2010 a 2011 nastáva mierny pokles v produkcii odpadu. Od roku 2013 obec zaznamenáva rastúci trend v produkcii odpadu. Percentuálny podiel má kolísavú tendenciu. Od roku 2012 eviduje obec rastúci charakter v produkcii komunálneho odpadu.

Tabuľka č. 9 - Separovaný zber v obci za roky 2007-2014

Separovaný zber v obci za roky 2007- 2014								
Roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
komunálny odpad v t	256,25	320,41	411,34	292,63	256,78	280,71	255,1	363,9
% separovaného odpadu z TKO	4,2	5,3	6,6	36,19	19,02	19,99	10	23,53

Zdroj: OcÚ Hrušovany

SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Sociálna infraštruktúra zohráva významné miesto v uspokojovaní potrieb obyvateľstva a úzko súvisí so zlepšovaním životných podmienok. Má vplyv nielen na uspokojovanie potrieb obyvateľstva, ale aj na rozmiestnenie niektorých výrobných zariadení občianskej vybavenosti, ktoré zabezpečujú obsluhu obyvateľov vo sfére sociálnej vybavenosti, sú viazané na populačný vývoj. Najčastejšie sa pri sociálnej infraštruktúre hodnotí: domový a bytový fond, školstvo, sociálne služby, zdravotníctvo a služby obyvateľstvu.

DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND

Dobrá stav domového a bytového fondu ovplyvňuje ďalší rozvoj obce a naplňuje obytnú funkciu pre obyvateľov. Obytná funkcia je jednou zo základných funkcií v obci a ovplyvňuje spokojnosť obyvateľov žijúcich v obci. Dostatok bytových jednotiek hovorí o rozvoji bytového fondu. Taktiež dostatok voľných bytov či pozemkov, ktoré sú k dispozícii pre mladé rodiny je jedným z faktorov, ktoré pozitívne vplyvajú na rozvoj obce a môžu podporiť prisťahovanie nových obyvateľov.

Bytový a domový fond sa skladá z bytov a domov. V obci je 359 domov z toho 319 je obývaných a 40 neobývaných. Bytov je 372, z 332 je obývaných, 39 neobývaných a jeden s nezistenou obývanosťou.

Tabuľka č. 10 - Bytový a domový fond

Domy	Domy obývané								Domy neobývané						Domy s nezistenou obývanosťou
spolu	spolu	podľa typu			podľa obdobia výstavby				spolu	podľa dôvodu neobývanosti					spolu
359	319	rodinné domy	bytové domy	iné	do r. 1945	1946 - 1990	1991 - 2000	2001 a neskôr	40	zmena vlastníkov	určené na rekreáciu	uvolnené na prestavbu	nespôsobilé na bývanie	z iných dôvodov	0
		309	0	2	16	257	19	9		0	2	0	2	36	

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka č. 11 - Bytový a domový fond

Byty		Byty obývané													
Spolu	spolu	Podľa formy vlastníctva					Podľa počtu obytných miestností					Podľa veľkosti obytnej plochy v m ²			
		vlastné byty v byt. domoch	byty vo vlastných rodinných domoch	obecné byty	družstevné byty	iné	1	2	3	4	5+	<40	40-80	81-100	100+
		17	298	0	0	9	3	10	77	102	139	18	182	61	7

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka č. 12 - Bytový a domový fond

Byty obývané									
Podľa typu kúrenia				Podľa zdrojov energie používaných na vykurovanie					
ústredné diaľkové	ústredné lokálne	iný	bez kúrenia	plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny
11	194	99	3	296	3	18	0	0	3

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka č. 13 - Bytový a domový fond

Byty neobývané					Byty s nezistenou obývanosťou
spolu	Podľa dôvodu neobývanosti				
39	zmena vlastníkov	určené na rekreáciu	nespôsobilé na bývanie	z iných dôvodov	1
	2	2	1	34	

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka č. 14 - Bytový a domový fond

Obývané byty v rodinných domoch													
spolu	Podľa celkovej podlahovej plochy bytu v m ³				Podľa zásobovania vodou (vodovod)				Podľa vybavenosti domácností			Podľa pripojenia	
	z toho				z toho				mobilný telefón	osobný počítač / notebook	osobné auto	na pevnú telefónnu linku	na internet
	<40	40-80	81-120	120+	v byte zo spoločného zdroja	v byte z vlastného zdroja	mimo bytu	bez vodovodu					
322	2	40	76	103	105	201	3	3	268	167	168	134	165

Zdroj: SODB 2011

Vybavenosť domov a bytov poukazuje na životnú úroveň obyvateľstva. Sleduje sa viacerými ukazovateľmi: napr. podľa typu kúrenia, pripojenosťou, ale i podľa toho, či domácnosť disponuje osobným automobilom, mobilným telefónom, notebookom atď. Podpora bytovej výstavby môže prilákať nových obyvateľov a zvýšiť kvalitu života v obci.

ŠKOLSTVO

V obci sa nachádza iba materská škola. Základná škola bola uznesením obecného zastupiteľstva č. 43/2015 zo dňa 13.03.2015 zrušená k 31.08.2015. V súčasnosti materská škola disponuje 2 pedagogickými pracovníkmi a 1 nepedagogickým pracovníkom. Ak ide o stav MŠ možno konštatovať, že pre vzdelávací proces je jej stav vyhovujúci.

Vývoj počtu žiakov v obci od roku 2007-2014 vykazuje tabuľka č. 15. Vývoj počtu detí v základnej škole má kolísavú tendenciu. Najvyšší počet detí v ZŠ bol v školskom roku 2011/2012, a to 108 žiakov. V materskej škole vývoj počtu detí v období 2007 - 2014 má tiež kolísavý charakter. Od školského roku 2010/11 evidujeme rastúci trend počtu detí v MŠ. Dá sa povedať, že počet žiakov v MŠ sa každoročne pohybuje od 23 do 28 žiakov. Najviac žiakov navštevovalo MŠ v roku 2013/2014, a to 28.

Tabuľka č. 15 - Vývoj počtu detí v ZŠ a MŠ v rokoch 2007 - 2014

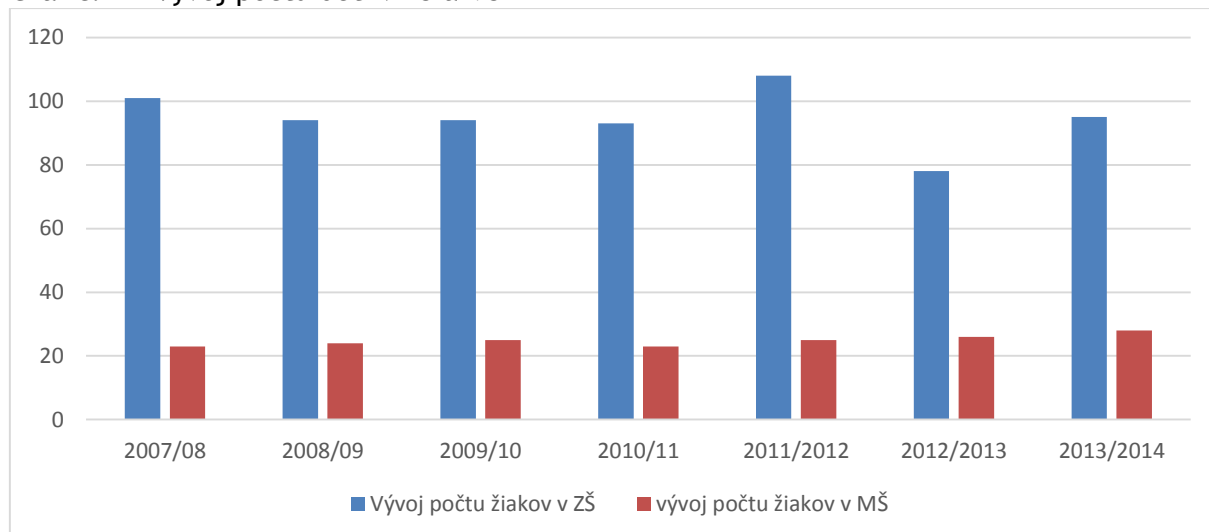
Školský rok	Vývoj počtu žiakov v ZŠ	vývoj počtu žiakov v MŠ
	Počet detí	Počet detí
2007/08	101	23
2008/09	94	24
2009/10	94	25
2010/11	93	23
2011/12	108	25
2012/13	78	26
2013/14	95	28

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Graf č. 7 - Vývoj počtu detí v ZŠ a MŠ

Zdroj: OcÚ Hrušovany

ZDRAVOTNÍCTVO A SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

Sociálna starostlivosť je jednou z veľmi dôležitých stránok, ktoré ovplyvňujú celkový rozvoj obce a spokojnosť miestnych obyvateľov. O sociálnu starostlivosť sa stará opatrovateľská služba. Túto sociálnu službu obec zabezpečuje od 1.1. 2004. V súčasnosti prevláda trend starnúceho obyvateľstva. Obec by sa tak mala snažiť zabezpečiť sociálne služby v dostatočnom množstve a kvalite. Tak by zabezpečila vyššiu spokojnosť starších obyvateľov, resp. obyvateľov v sociálnej núdzi. Starších obyvateľov obce združuje Jednota dôchodcov Slovenska. Tu môžu tráviť svoj voľný čas.

Zdravotná starostlivosť je zabezpečovaná pre obyvateľov z obce Hrušovany v zdravotnom stredisku v Preselánach. Tu sa nachádza ambulancia pre deti a aj pre dospelých. Je k dispozícii aj lekáreň. Komplexné zdravotné služby sú dostupné v okresnom meste Topoľčany alebo v krajskom meste Nitra. Tu sa nachádzajú nemocnice, polikliniky, rôzni špecialisti a odborníci.

SLUŽBY OBYVATEĽSTVU

Čo sa týka občianskej vybavenosti, obec Hrušovany disponuje zariadeniami pre uspokojenie potrieb obyvateľov. V obci sa nachádza materská škola a stav budovy je vyhovujúci.

Z ostatných zariadení, ktoré poskytujú služby obyvateľom je v obci situovaný kultúrny dom, knižnica, kostol, cintorín a dom smútku.

V obci sa nenachádzajú ubytovacie zariadenia. V rámci stravovacích zariadení sa v obci nachádza reštaurácia, pohostinstvo, kaviareň/bar. V obci sú k dispozícii dve predajne potravinárskeho a nepotravinárskeho charakteru a jedna predajňa s rozličným tovarom.

Pre športové vyžitie môžu obyvatelia obce využívať multifunkčné ihrisko na futbal, nohejbal alebo tenis, športový areál a posilňovňu.

V obci sa nenachádza matrika, spoločný stavebný úrad, pošta a ani pohrebníctvo. Tieto služby musia obyvatelia obce Hrušovany hľadať v príslušných obciach alebo v okresnom meste.

Obec má samostatnú webovú stránku www.hrusovany.sk. Obecné zastupiteľstvo komunikuje s občanmi rôznymi spôsobmi - osobne, telefonicky, počas zasadnutí, prostredníctvom už spomenutej webovej stránky a pod.

Obrázok č. 4 - Obecný úrad v Hrušovanoch

Zdroj: OcÚ Hrušovany

EKONOMICKÁ ZÁKLADŇA OBCE

Ekonomická základňa obce ovplyvňuje samotné fungovanie obce a hlavne jej rozvoj. Nejde len o finančné prostriedky, ktorými obec disponuje, ale aj o nich získavanie a efektívne využívanie. Obec disponuje okrem finančných prostriedkov aj pozemkami, či budovami, ktoré tiež využíva vo svoj prospech. Obec sa snaží svoj majetok využívať efektívne a tak zabezpečiť potrebný rozvoj na svojom území a pre svojich obyvateľov. Rozmiestnenie obyvateľstva a rozmiestnenie ekonomických aktivít sú procesy, ktoré sa navzájom podmieňujú a prepájajú. Pre dynamický a ekonomický rozvoj obce Hrušovany je potrebné poznať niektoré faktory, ktoré podmieňujú rozvoj ako taký. Ide o poznanie počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva, majetku obce a umiestnenie podnikateľských subjektov v obci.

V nasledujúcej tabuľke možno vidieť ekonomicky aktívne obyvateľstvo. Údaje ukazujú, že v kategórii ekonomicky aktívneho obyvateľstva počet mužov prevyšuje počet žien. Počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva je 553. Z toho počtu približne 500 obyvateľov dochádza za prácou do širšieho okolia obce Hrušovany. Ide hlavne o okresné mesto Topolčany. Sem dochádza väčšina pracujúcich. Niektorí obyvatelia dochádzajú za prácou do krajského mesta Nitra alebo prípadne do okolitých sídiel obce.

Tabuľka č. 16- Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v obci Hrušovany

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo - EAO	
počet EAO - z toho žien a mužov	280/273
dochádzka za prácou - počet obyvateľov a mesto	cca 500 obyvateľov - Topolčany, Nitra

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Miera nezamestnanosti je tiež dôležitým faktorom, ktorý ovplyvňuje ekonomickú základňu obce Hrušovany. Príliš veľká miera nezamestnanosti brzdí rozvoj obce po všetkých stránkach.

V nasledujúcej tabuľke možno vidieť vývoj počtu nezamestnaných a percento dlhodobu nezamestnaných z počtu nezamestnaných počas rokov 2007-2013. Najmenej nezamestnaných bolo v roku 2007, a to iba 36 osôb. Od tohto roku počet nezamestnaných rástol do roku 2012, vtedy ich počet dosiahol maximum, čiže 51. Od roku 2012 počet nezamestnaných v obci Hrušovany klesá. Klesajúci trend predstavuje pre obec pozitívny

jav. Podiel dlhodobo nezamestnaných z počtu nezamestnaných sa riadi podobným trendom ako samotný počet nezamestnaných.

Tabuľka č. 17 - Nezamestnanosť v obci

Miera nezamestnanosti v obci	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
počet nezamestnaných	36	38	40	46	50	51	45	40
% dlhodobo nezamestnaných z počtu nezamestnaných	3,5	3,6	3,6	3,7	3,8	3,8	3,7	3,6

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Na území obce sa nenachádzajú žiadne veľké závody a podniky, ktoré by zamestnávali veľký počet osôb. Z hľadiska ochrany životného prostredia je to dobré. Životné prostredie v obci nie je ohrozované a znečisťované žiadnymi emisiami z tovární a podobných podnikov. Z ekonomického pohľadu je nízke množstvo podnikov nevýhodou. Obec neponúka dostatok pracovných miest a dynamika ekonomiky sa spomaľuje. Podnikateľské prostredie v obci je zastúpené dvomi najväčšími podnikmi v obci, ktoré tvoria mikropodniky, nakoľko zamestnávajú menej ako 28 zamestnancov.

Tabuľka č. 18 - Najväčší zamestnávateľia v obci

Najväčší zamestnávateľia v obci		
Názov	Počet zamestnancov	zameranie
Aklima	8	vzduchotechnika
HASIL - HD	7	hasiace prístroje

Zdroj: OcÚ Hrušovany

V obci sa nachádza poľnohospodársky subjekt PD Ponitrie zamerané na rastlinnú a živočíšnu výrobu.

Nasledujúca tabuľka odráža odvetvia hospodárstva a umiestnenie ekonomicky aktívneho obyvateľstva do jednotlivých odvetví. V tejto tabuľke sú vyselektované len niektoré druhy odvetví a podnikateľských sfér. Sú to tie odvetvia, v ktorých pracuje väčšina obyvateľov alebo tie ktoré sú bežné. Pod tabuľkou sa nachádza aj graf, ktorý prehľadne zobrazuje údaje spomínané v tabuľke. V kapitole Obyvateľstvo je umiestnená tabuľka, ktorá odráža kompletne začlenenie obyvateľstva žijúceho na území obce Hrušovany do konkrétnych odvetví.

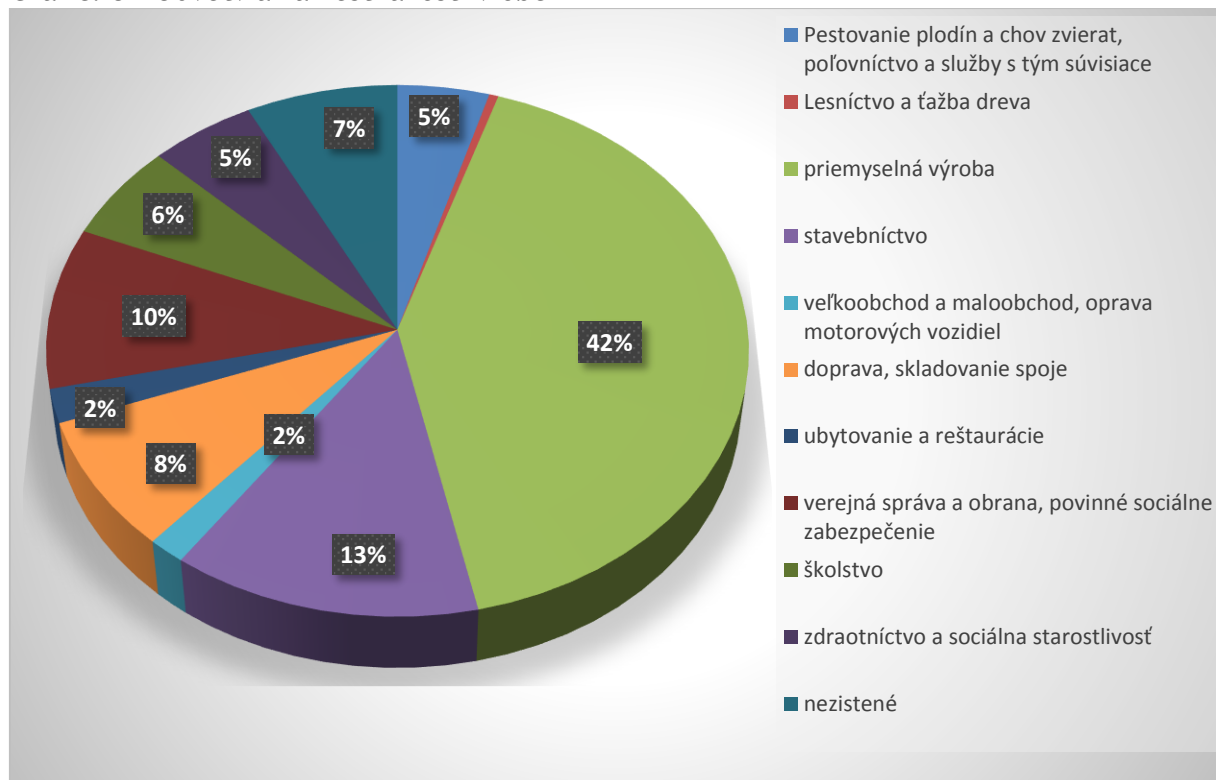
Tabuľka č.19 - Štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa odvetví hospodárstva v roku 2011 v obci Hrušovany

Odvetvie hospodárstva	Spolu EAO
pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	20
lesníctvo a ťažba dreva	2
priemyselná výroba	182
stavebníctvo	58
veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel	7
doprava, skladovanie spoje	35
ubytovanie a reštaurácie	9
verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	43
školsťvo	26
zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	23
nezistené	33

Zdroj: ŠÚ SR, SODB 2011

Graf č. 8 - Odvetvia zamestnanosti v obci

Zdroj: ŠÚ SR, SODB 2011

MAJETOK OBCE

Majetok obce tvorí podstatnú časť ekonomickej základne obce Hrušovany. V nasledujúcej tabuľke možno nájsť údaje a vývoj jednotlivých zložiek majetku. Ide o dlhodobý hmotný a nehmotný majetok, finančný majetok a v neposlednom rade aj obežný či neobežný majetok. V tabuľke je zaznamenaný vývoj spomínaných zložiek majetku počas rokov 2010 až 2014. Najväčšiu položku z majetku tvorí dlhodobý hmotný majetok a to vyše 1 300 000 eur. V rámci tejto zložky tvoria najväčšie percento budovy a stavby. Dá sa povedať, že majetok obce má stúpajúcu tendenciu. Hodnota dlhodobého hmotného majetku z roka na rok rastie. Toto možno považovať za pozitívny jav.

Tabuľka č. 20 - Majetok obce a jeho rozdelenie

Majetok					
	2010	2011	2012	2013	2014
dlhodobý hmotný	916 733,98	952 633,79	1 007 392,45	1 044 968,37	1 316 408,55
- pozemky	74 895,58	74 929,43	74 929,43	74 441,97	74 441,97
- budovy, stavby	469 397,55	517 309,48	571 987,46	607 962,67	690 790,06
- inventár	12 701,88	13 396,32	13 396,32	12 633,19	13 824,23
- dopravné prostriedky	88 799,32	88 799,32	88 799,32	88 799,32	263 207,10
- drobný DHM	21 712,26	23 255,86	23 493,02	26 194,20	39 442,89
- ostatný HM	25 580,93	18 836,45	18 836,45	18 836,45	18 836,45
dlhodobý nehmotný	9 370,64	9 370,64	9 370,64	9 370,64	9 370,64
dlhodobý finančný	206 275,85	206 275,85	206 275,85	206 275,85	206 275,85

obežný majetok	N/A	460,44	303,96	454,08	219,36
neobežný majetok	692 445	738 241	776 925	799 095	992 095

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Do majetku obce sa zaraďujú aj pozemky a budovy. Tieto pozemky, ktoré obec vlastní, sa využívajú na rôzne účely. V nasledujúcej tabuľke sa nachádzajú údaje, ktoré sa týkajú využitia budov vo vlastníctve obce. Nachádzajú sa tu aj informácie ako rok postavenia samotnej budovy, rok rekonštrukcie uvedených budov, ich stav a súčasné využitie. Vo vlastníctve obce sa nachádzajú budovy ako kultúrny dom, dom smútku, MŠ a ZŠ. Budova ZŠ je prenajatá. Stav všetkých uvedených budov v tabuľke je dobrý, keďže všetky prešli potrebnou rekonštrukciou. Rekonštrukcia nebola vykonaná iba v prípade budovy ZŠ.

Tabuľka č. 21 - Využitie budov vo vlastníctve obce

Využitie budov vo vlastníctve obce				
budova	rok postavenia	rok rekonštrukcie	stav	súčasná využitie
kultúrny dom	1968	2008	dobrý	kultúrne podujatia
materská škola	1975	2008	dobrý	školsťvo
kabíny TJ	1975	2014	dobrý	Šport
dom smútku	1978	2008	dobrý	pohrebné služby
základná škola	1913	-	dobrý	nájom
hala poľnohospodárskeho družstva	-	2014	dobrý	garáže, zberný dvor

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Vo vlastníctve obce sa nachádzajú aj budovy a pozemky, ktoré sú momentálne voľné. Čiže obec ich nevyužíva na konkrétny účel. Takouto budovou je budova ZŠ. Jej súčasná hodnota je 30 946 eur a jej stav je po technickej stránke dobrý. Obec má záujem využívať budovu ako priestor pre obecný úrad.

Nasledovná tabuľka č. 22 udáva stav a vývoj rozpočtu v obci.

Tabuľka č. 22 - Rozpočet obce k 31.12.2014 v eurách

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
bežné príjmy	291 277	275 974	293 933	252 886	278 221	304 979	342 909	330 852
kapitálové príjmy	398	38 107	165 969	0	9 058	0	23 045	173 115
bežné výdavky	217 852	244 938	255 611	240 322	262 401	240 673	304 025	294 958
kapitálové výdavky	9 095	127 929	16 892	184 533	45 960	64 277	74 936	252 017
dlhodobé záväzky	398	199	0	306	17 045	13 742	10 544	11 108
krátkodobé záväzky	100	4 647	5 211	25 247	19 903	28 050	19 185	32 133

Zdroj: OcÚ Hrušovany

ORGANIZÁCIE PÔSOBIACE V OBCI

Takmer v každej z obcí na Slovensku sa nachádzajú organizácie alebo združenia, ktoré združujú obyvateľov obce alebo širšieho okolia s rovnakými alebo podobnými záujmami. Počet organizácií a združení závisí od veľkosti samotnej obce. Obec Hrušovany sa zaraďuje medzi stredne veľké obce topolčianskeho okresu a na jej území pôsobí 5 organizácií. Tieto organizácie a združenia sú rôzne a ich veľkosť je tiež rozličná. V nasledujúcej tabuľke sa nachádza spomínaných päť organizácií a aj počet ich členov.

Tabuľka č. 23-Organizácie alebo združenia pôsobiace na území obce

Organizácia	počet členov
OFK Hrušovany	70
Dobrovoľný hasičský zbor	N/A
JDS	90
Slovenský zväz záhradkárov	N/A
SČK	80
Spevácka skupina Večernica	15
Slovenský orol	10

Zdroj: OcÚ Hrušovany

V uvedenej tabuľke sa nachádzajú združenia, ktoré v obci pôsobia. Treba však povedať, že najvýznamnejším z uvedených združení je OFK Hrušovany. Futbal má dlhodobú tradíciu vo všetkých obciach v topolčianskom okrese. Vybudovanie hracej plochy futbalového ihriska pri štátnej ceste sa urobilo až v roku 1971, prvý majstrovský zápas na novom ihrisku sa hral s futbalistami z Hajnej Novej Vsi a skončil nerozhodne.

Okrem uvedených organizácií a združení, ktoré sú uvedené v tabuľke, sa na území obce Hrušovany nachádzajú aj iné zbory a združenia. K jedným takým zborom patrí aj organizovaný dobrovoľnícky hasičský zbor. Ten vznikol v roku 1885. V tomto roku bol zaznamenaný najväčší rozmach zakladania hasičských zborov. Hasičský zbor je v plnej kompetencii obce Hrušovany a finančné prostriedky na jeho fungovanie sú vynakladané z rozpočtu obce. Obec investovala veľa finančných prostriedkov do hasičského výstroja a výzbroje. Má za hlavnú úlohu hasenie požiarov a je zameraný tak ako v minulosti na pomoc obyvateľom pri záplavách, povodniach a hospodárskych haváriách. Teraz má 10 vycvičených hasičov, 14 ďalších dobrovoľných členov a vybavenie na základný výcvik a športovú súťaž. Hasiči zasahujú v spolupráci s profesionálnym hasičským a záchranným zborom v Topolčanoch pri požiaroch, záplavách a povodniach. Okrem tohto hasičského zboru sa nachádza na území obce Hrušovany aj Slovenský zväz záhradkárov a Tenisový klub Hrušovany.

Obec Hrušovany je súčasťou združenia Zdravý mikroregión. Toto združenie vzniklo v roku 2000. Je zamerané na výstavbu ČOV a kanalizácie. Je to záujmové združenie 4 obcí Hrušovany, Presel'any, Belince a Kamanová registrované na Krajskom úrade v Nitre.

Obec je tak isto členom Združenia mikroregiónu Svornosť. Územie tohto združenia sa nachádza na severe Nitrianskeho kraja, v okrese Topolčany. Územie mikroregiónu tvorí 17 obcí, kde žije cca 17 tis. obyvateľov. Šesť obcí má viac ako 1000 obyvateľov (Solčany, Horné Obdokovce, Krnča, Presel'any, Hrušovany a Ludanice), 8 obcí je stredne veľkých a tri obce majú menej ako 500 obyvateľov. Toto územie je svojím charakterom vhodné pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu s pokračovaním rozvíjania tradičných poľnohospodárskych činností.

VYHODNOTENIE   PRECHÁDZAJÚCEHO   OBDOBIA   2007-2013   OBCE HRUŠOVANY

Obec Hrušovany mala vypracovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce na roky 2007-2013, aby mohla čerpať finančné prostriedky z predchádzajúceho programového obdobia. V PHSR na roky 2007-2013 si stanovila niekoľko aktivít, ktorých realizácia bola v tomto období plánovaná. Počas tohto obdobia sa však vyskytli rôzne faktory, ktoré mali vplyv na stanovené aktivity a ktoré určili realizovateľnosť tých-ktorých aktivít.

Obec Hrušovany si v PHSR na obdobie 2007-2013 stanovila tri hlavné priority. V rámci týchto priorít si naplánovala rôzne aktivity, ktoré by sa mali zrealizovať. Zrealizovanie stanovených aktivít však ovplyvňovalo počas stanoveného obdobia veľa faktorov. Medzi hlavné prekážky možno zaradiť nedostatok finančných prostriedkov. Táto situácia trápi veľa obcí v topoľčianskom okrese a obec Hrušovany nie sú výnimkou. Počas tohto obdobia sa mohli priority obce zmeniť alebo obec mohla svoju pozornosť upírať na iné aktivity alebo objekty. Toto môžu byť dôvody, ktoré mohli zapríčiniť, že niektoré aktivity neboli zrealizované.

Medzi tri hlavné priority obce počas obdobia 2007-2013 patrilo :

- Podpora rozvoja podnikateľských aktivít a služieb
- Zvýšenie kvality infraštruktúry a životného prostredia
- Rozvoj kultúrneho a spoločenského života

Každá z týchto priorít bola stanovená racionálne a odrážala potreby samotnej obce a obyvateľov žijúcich na jej území. Prvá priorita sa zameriavala na podnikateľskú sféru. Obec disponovala nízkym počtom podnikateľských subjektov a práve aktivity patriace pod túto prioritu mali podnikateľské prostredie v obci zlepšiť a posilniť. Cieľom tohto opatrenia bolo vytváranie nových podnikateľských subjektov formou „priemyselnej zóny“ v areáli poľnohospodárskeho družstva. V obci absentovali služby obchodnej siete, malé drobné remeselné činnosti (opravovne), a výrazne chýbalo zastúpenie výrobných prevádzok. Opatrenie by malo riešiť aj tieto problémy. Obec sa teda v tomto opatrení zamerala na to, aby bola schopná vytvoriť pracovné príležitosti pre domácnosti obyvateľov a rozšíriť sortiment doteraz poskytovaných služieb.

V druhej prioritě chcela obec zvýšiť atraktivitu obce a vytvoriť podmienky pre poskytovanie kvalitnejších verejných služieb pre domácnosti obyvateľov. Tiež sa zameriavala na to, ako zvýšiť možnosti rozvoja obce prostredníctvom zvýšenia dostupnosti k pozemkom. Svoju pozornosť sústredila aj na ochranu životného prostredia pred znečistením povrchových a podzemných vôd zvýšením úrovne odkanalizovania obce - zabezpečenie efektívneho odvádzania a čistenia odpadových vôd bez negatívnych vplyvov na životné prostredie v súlade s požiadavkami EÚ. Obec chcela tiež obmedziť negatívny vplyv odpadov na životné prostredie prostredníctvom dosiahnutia vyššej úrovne zhodnocovania odpadov a zvýšenia environmentálneho povedomia obyvateľov. Ak ide o životné prostredie, obec by chcela v tomto opatrení zabezpečiť regeneráciu prírodného prostredia, vytváranie a udržiavanie ekologickej stability územia obce vytvorením siete stabilizačných prvkov v krajine a zároveň vytvoriť možnosti pre oddych a relax.

V tretej prioritě chcela obec Hrušovany zrealizovaním svojich aktivít rozšíriť a zvýšiť úroveň možnosti športového vyžitia. Tiež sa sústreďovať na zvýšenie spektra a kvality spoločenských a informačných aktivít. Jej cieľom bolo tiež oživenie kultúrno-historického odkazu, obnova identity obce a rozšírenie ponuky pre návštevníkov mikroregiónu. Tretia priorita a jej aktivity boli sústredené na zvýšenie spokojnosti občanov a prilákanie potenciálnych účastníkov cestovného ruchu. Zrealizovaním stanovených aktivít by obec chcela zabezpečiť rozvoj celej obce a vytvoriť miesto pre lepší život svojich obyvateľov.

V nasledujúcej tabuľke č. 24 vidieť, aké konkrétne aktivity si obec naplánovala v rámci stanovených priorít. Tieto aktivity odzrkadľujú potreby nielen samotnej obce, ale aj jej obyvateľov. V tabuľke možno nájsť aj informácie, kedy chce obec svoje aktivity realizovať, teda v ktorý rok. V poslednom stĺpci tabuľky sa nachádzajú informácie o zdrojoch financovania. Obec mala v záujme čerpať finančné prostriedky z rôznych zdrojov ako napr. Envirofond, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, ale aj zo samotného rozpočtu obce.

Tabuľka č. 24-Plán realizácie projektových zámerov na roky 2007 - 2013

PROJEKTOVÉ ZÁMERY	ROK REALIZÁCIE	ZDROJE FINANCOVANIA
Ukončenie výstavby kanalizácie	2009-2010	MŽP SR, Envirofond
Ukončenie ČOV	2009-2010	MŽP SR, Envirofond
Oprava a rekonštrukcia ciest a výstavba nových chodníkov	2008-2010	MP SR, PRV 2007-2013, Os.3
Výstavba Námestia M.R. Štefánika ¹	2009-2013	MP SR, PRV 2007-2013, Os.3
Protipovodňová ochrana - riešenie vnútorných vôd	2009-2013	MŽP SR, Envirofond
Vysporiadanie majetku obce ²	2007-2009	Rozpočet obce
Zmena funkcie živočíšnej farmy na podnikateľskú zónu	2008-2009	N/A
Využitie budovy základnej školy pre účely Obecného úradu	2010-2013	MP SR, PRV 2007-2013, Os.3
Prestavba budovy materskej školy a jej zlúčenie so základnou školou	2008-2009	Rozpočet obce
Využitie kultúrneho domu pre miestne organizácie	2008-2013	MP SR, PRV 2007-2013, Os.3

¹ komplexná výstavba, vydláždenie plochy námestia dlažbou, zeleň, drobné stavby, miesta pre parkovanie

² výkup pozemkov - cesty, výkup pozemkov pod futbalovým ihriskom, výkup pozemkov pod individuálnu bytovú výstavbu 7 ha

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Z tabuľky vidieť, že obec svoje aktivity sústredovala na dokončenie technickej infraštruktúry, ktorá je pre každú obec dôležitým faktorom rozvoja. Taktiež svoju pozornosť upriamila na rekonštrukcie a výstavbu chodníkov a námestia v obci. Obec Hrušovany mala naplánované aj aktivity, ktoré výrazne ovplyvnia budovy základnej školy a jej zlúčenie s materskou školou. Pre miestne organizácie sa snažila sprístupniť budovu kultúrneho domu. Vybudovaním protipovodňovej ochrany sa snažila ochrániť majetok obce, majetok samotných obyvateľov žijúcich na území obce a samozrejme aj ich zdravie.

REALIZOVANÉ PROJEKTY OBCE HRUŠOVANY

Obec Hrušovany mala naplánovaných 10 konkrétnych aktivít, no nie všetky sa podarilo zrealizovať.

Počas rokov 2007 -2013 sa v obci vyskytli rôzne situácie, pre ktoré sa realizácie niektorých aktivít nemohla uskutočniť. V nasledujúcej tabuľke č. 25 však môžeme vidieť, ktoré aktivity sa podarili zrealizovať.

Z plánovaných 10 aktivít sa v obci Hrušovany podarilo uskutočniť väčšinu z nich. Niektoré aktivity ako napr. ukončenie výstavby kanalizácie alebo ukončenie výstavby ČOV sa priebežne realizujú.

Tabuľka č. 25 - Realizované aktivity v obci

Realizované aktivity	Stav
Ukončenie výstavby kanalizácie 2009-2010	neukončené, 1 100 000,- €
Ukončenie ČOV 2009-2010	neukončené
Oprava a rekonštrukcia ciest a výstavba nových chodníkov 2008-2010	v rokoch 2011 - 2014 oprava miestnych komunikácií v hodnote 97 000,- €
Zmena funkcie živočíšnej farmy na podnikateľskú zónu 2008-2009	v areáli PD sa nachádzajú súkromné spoločnosti - cieľ bol splnený
Prestavba budovy materskej školy a jej zlúčenie so základnou školou 2008-2009	zrealizované v roku 2008 - 200 000 Sk
Využitie kultúrneho domu pre miestne organizácie 2008-2013	zrealizované - prebieha stále
Regenerácia námestia - I. etapa	zrealizované v roku 2014 - 58 000€
Výkup pozemkov	čiastočne zrealizované v roku 2015 - 12 000 €, 35% vykúpených pozemkov
Protipovodňová ochrana	prehĺbenie kanála odvádzajúceho dažďovú vodu z polí v obci do rieky Nitry - zrealizované v roku 2011 - 3 700 €

Zdroj: OcÚ Hrušovany

Obec Hrušovany v roku 2014 dostala z environmentálneho fondu finančné prostriedky na zakúpenie traktora s príslušenstvom na riešenie problematiky komplexného nakladania s komunálnym a biologicky rozložiteľným odpadom. Celková výška dotácie predstavovala čiastku 169 000,- €.

Možno povedať, že obec splnila svoje ciele, ktoré mala stanovené v PHSR na obdobie 2007-2013. Aktivity, ktoré sa viazali k prvej priorite, čiže aktivity na podporu podnikateľského prostredia v obci boli realizované, a to zmenou funkcie živočíšnej farmy na podnikateľskú zónu. Aktivity vzťahujúce sa k druhej priorite, čiže zvýšenie atraktivity obce, vytvorenie podmienok pre poskytovanie kvalitnejších verejných služieb pre domácich obyvateľov a ochranu životného prostredia boli realizované. V rámci tejto priority sa realizuje výstavba kanalizácie a ČOV a bola zrealizovaná rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov - rekonštrukcia centra obce, zriadenie technického dvora, odkúpenie časti súkromných pozemkov do majetku obce, podpora ŽP sa uskutočnila aj nákupom traktora, ktorý je spomínaný vyššie.

Z tretej priority, zvýšenie spoločenských aktivít a zvýšenie spokojnosti obyvateľov v obci boli zrealizované aktivity, ktoré sprístupnili budovu kultúrneho domu pre miestne organizácie a prestavba budovy MŠ a jej zlúčenie s ZŠ.

V roku 2015 sa realizovala aj oprava kultúrneho domu - fasáda za 69 000 €. Ďalšie projekty, ktoré sa podarilo uskutočniť nad rámec stanoveného plánu sú vybudovanie multifunkčného ihriska, rekonštrukcia futbalového štadióna a pravidelné usporadúvanie kultúrnych podujatí.

Obec chce však riešiť aj projekty, ktoré neboli úspešne zrealizované, alebo ostali v zásobníku projektov. V ich prípade sa čaká na uvoľnenie, respektíve získanie financií na ich realizáciu. Na najbližšie obdobie sú pripravené projektové zámery, ktoré sú popísané v programovej časti dokumentu.

VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Za účelom zistenia názorov miestnych obyvateľov o spokojnosti a kvalite života v obci Hrušovany bol uskutočnený dotazníkový prieskum, ktorý umožnil obyvateľom vyjadriť názory na jednotlivé oblasti života v obci a zároveň navrhnúť možnosti riešenia problémov, ktoré v obci vnímajú.

Dotazníkový prieskum má za úlohu pomôcť predstaviteľom obce Hrušovany pri hľadaní možností na zlepšenie kvality života obyvateľov prostredníctvom zistenia ich potrieb.

Dotazníkový prieskum predstavuje dôležitý nástroj pri definovaní rozvojových priorít a cieľov obce Hrušovany v ďalšom období. Vyplnenie dotazníkov pomôže zlepšiť oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, pričom pri stanovovaní ďalšieho smerovania obce sa bude vychádzať aj z týchto podkladov.

Dotazníkový prieskum prebiehal v dvoch formách - v tlačenej podobe a v elektronickej podobe. Tlačená verzia dotazníkov bola roznesená prostredníctvom zástupcov Obecného úradu v Hrušovanech do domácností a následne zozbieraná a odovzdaná na vyhodnotenie. Elektronický online dotazník bol zverejnený na webovej stránke obce, kde ho vyplňali občania obce, ktorí sa preklikli na zverejnený odkaz.

Dotazník sa skladal z 5 častí:

- 1) charakteristika respondenta
- 2) obec ako miesto bývania
- 3) obec ako sociálny priestor
- 4) obec a jej rozvoj
- 5) zapojenie detí a mládeže do dotazníkového prieskumu

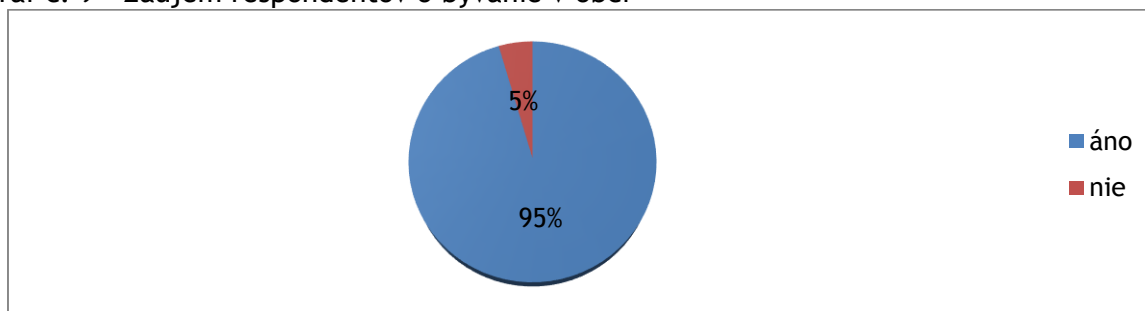
Návratnosť dotazníkov bola pomerne nízka, z rozposlaného množstva dotazníkov sa vrátilo necelých 20% vyplnených dotazníkov v tlačenej a elektronickej forme.

Charakteristika respondenta

Dotazníkový prieskum sa skladá z niekoľko častí. Prvá časť opisuje charakteristiku respondenta, v ktorej sa zisťovali základné informácie a to pohlavie, vek a miesto pracoviska. Daná časť dotazníkového prieskumu nám udáva názory a návrhy obyvateľov obce v rôznych vekových skupinách. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 52% žien a 48% mužov.

Záujem stráviť svoju budúcnosť v obci má až 95% obyvateľov a 5% obyvateľstva uviedlo opak, že neplánujú stráviť svoju budúcnosť v obci. Z daného nám vyplýva, že je záujem o život v obci, čo predstavuje pozitívnu situáciu. Možno z toho vydedukovať, že obyvatelia v obci sú spokojní.

Graf č. 9 - Záujem respondentov o bývanie v obci

Zdroj: vlastné spracovanie

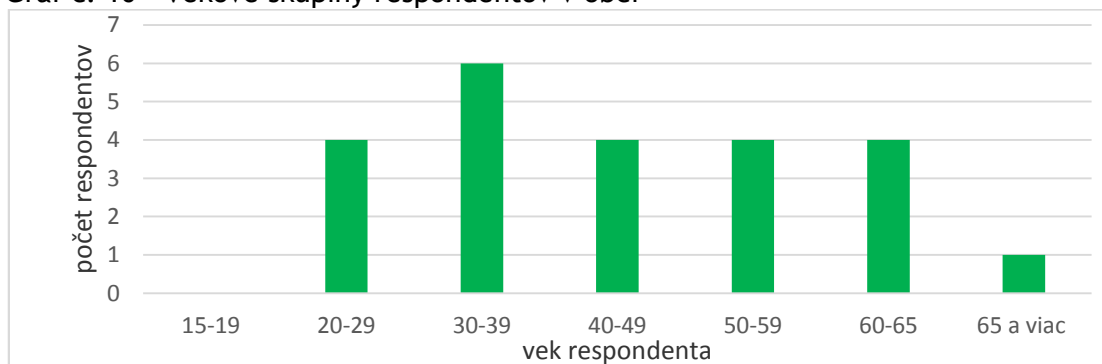
Veková štruktúra respondentov obce bola sledovaná prostredníctvom nasledujúcich skupín uvedených v tabuľke.

Tabuľka č. 26 - Veková štruktúra respondentov obce

Vek respondenta	Počet respondentov
15-19	0
20-29	4
30-39	6
40-49	4
50-59	4
60-65	4
65 a viac	1

Zdroj: vlastné spracovanie

Graf č. 10 - Vekové skupiny respondentov v obci

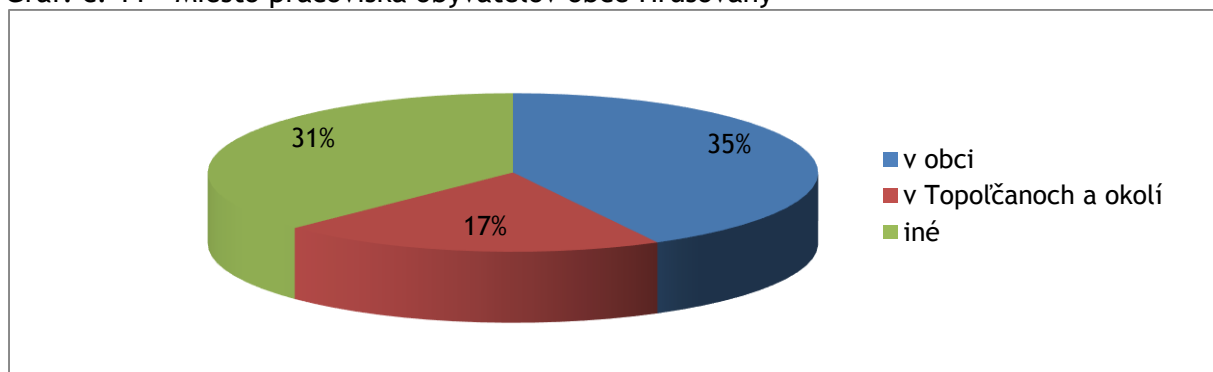

Zdroj: vlastné spracovanie

Najvyššie percentuálne zastúpenie (26%) na dotazníkovom prieskume, mali respondenti vo vekovej skupine 30 - 39 rokov. Naopak najnižšie zastúpenie vo výške 4% mali respondenti vo veku 65 a viac rokov.

Čo sa týka miesta pracoviska, priamo v obci pracuje 35% opýtaných respondentov, v Topolčanoch a v okolí pracuje 17% obyvateľov. Odpoveď „iné“ nám uviedlo 31% obyvateľov, z čoho vyplýva, že za prácou dochádzajú do iného mesta ako bolo uvedené, napr. Nitra, Trnava atď., príp. do inej obce.

Graf č. 11 - Miesto pracoviska obyvateľov obce Hrušovany

Zdroj: vlastné spracovanie

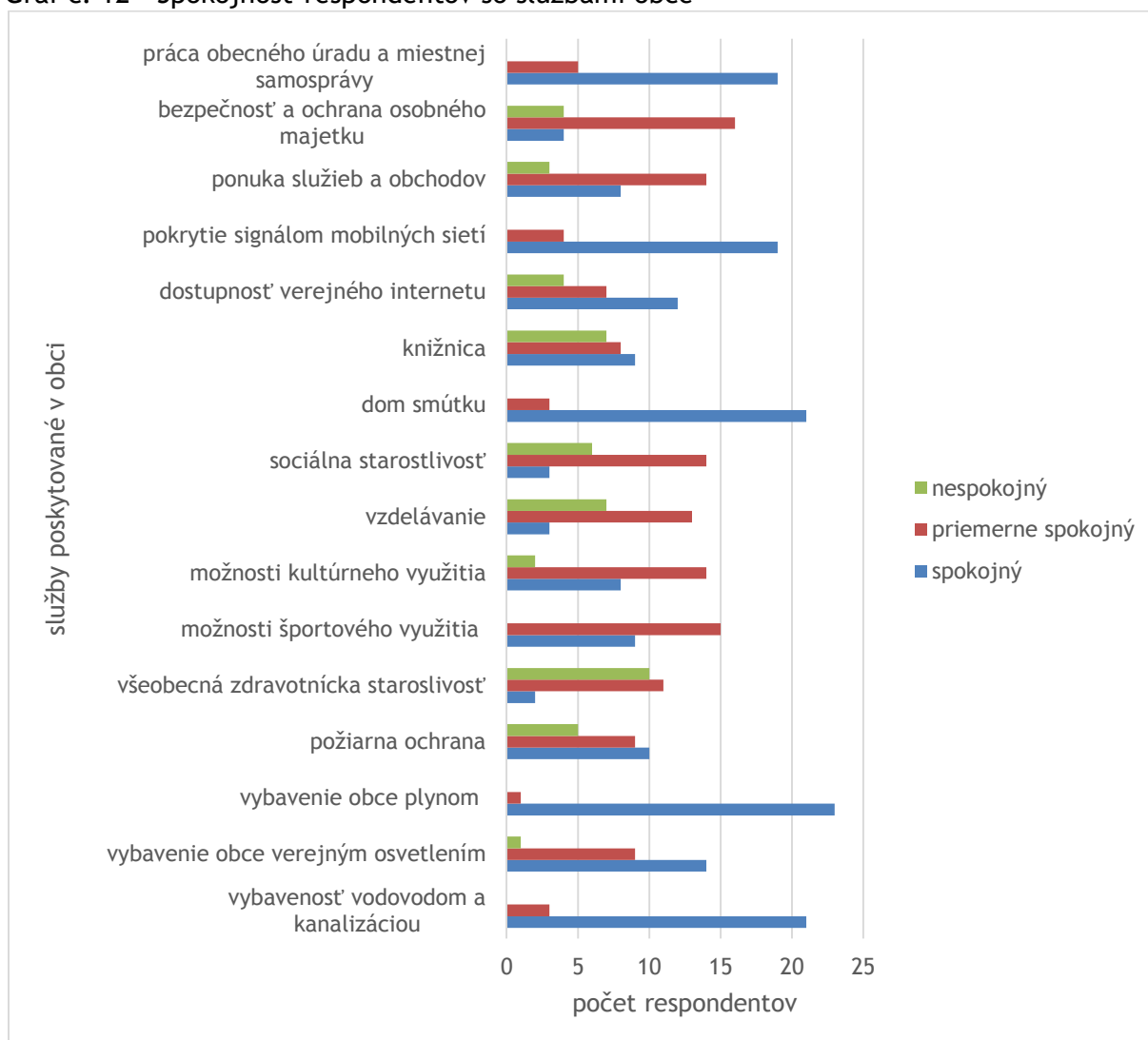
Obec ako miesto bývania

Nasledujúca časť dotazníkového prieskumu bola zameraná na obec ako miesto bývania. Cieľom bolo zistiť, ako samotní občania vnímajú svoju obec ako miesto trvalého bydliska, čo ich motivuje k tomu, aby v obci zotrvali aj naďalej, a naopak, čo ich v obci odrádza a spôsobuje potrebu zmeny miesta trvalého bydliska. Taktiež súčasťou tejto časti je aj vyjadriť názor respondentov ku službám, ktoré sú v obci poskytované.

Obyvatelia sú k obci viazaní najmä preto, že v obci majú rodisko a vlastnia tu nehnuteľnosti, čo uvádza 78% respondentov. K ostatným navrhnutým dôvodom nepripisujú hlavný význam bývania v obci.

Pre zabezpečenie dobrej kvality života v obci, je potrebné vedieť spokojnosť so službami v obci. Nasledujúcou kategóriou, ktorá bola v obci skúmaná je technická a sociálna infraštruktúra. Obyvatelia sú najviac spokojní s vybavenosťou obce vodovodom a plynom, s vybavením a so službami domu smútku. Najmenej spokojní sú so všeobecnou zdravotníckou starostlivosťou a so vzdelávaním v obci. Čo je pochopiteľné, keďže v obci nie je žiadne zdravotnícke zariadenie a ani lekáreň.

Graf č. 12 - Spokojnosť respondentov so službami obce

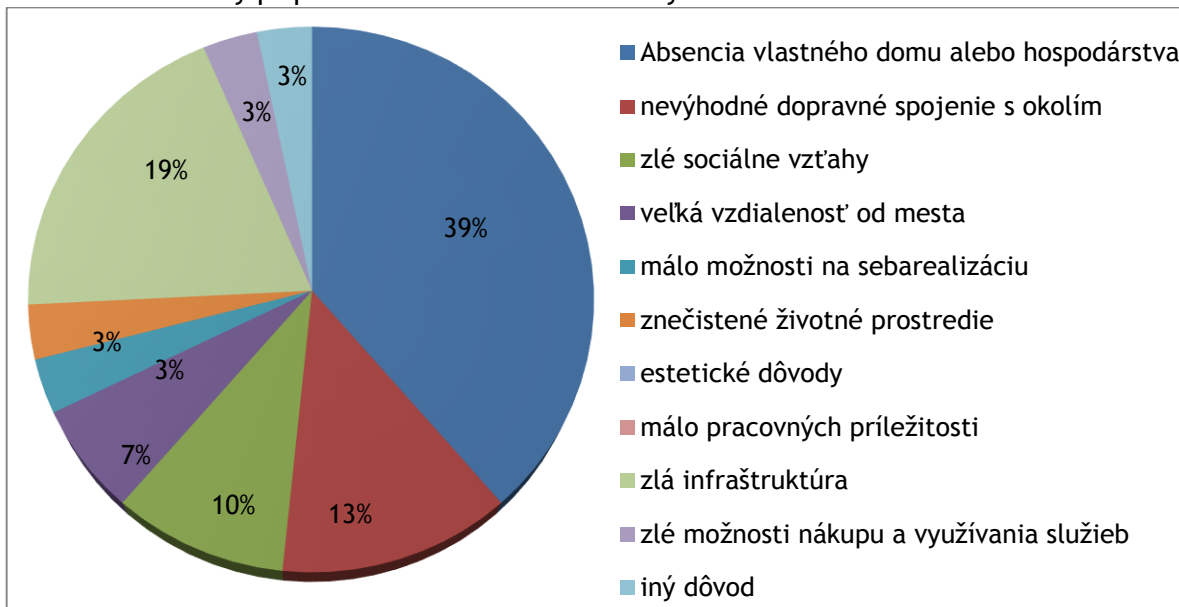

Zdroj: vlastné spracovanie

Podstatným dôvodom pre prípadné odsťahovanie sa z obce, respondenti uviedli absenciu vlastného domu alebo hospodárstva (39%). Ďalej uviedli nevýhodné dopravné spojenie s okolím (13%), zlá infraštruktúra (19%). Z ďalších dôvodov uviedli zlé sociálne vzťahy (10%) a veľkú vzdialenosť od mesta (7%).

Graf č. 13 - Dôvody prípadného odsťahovania sa obyvateľov z obce

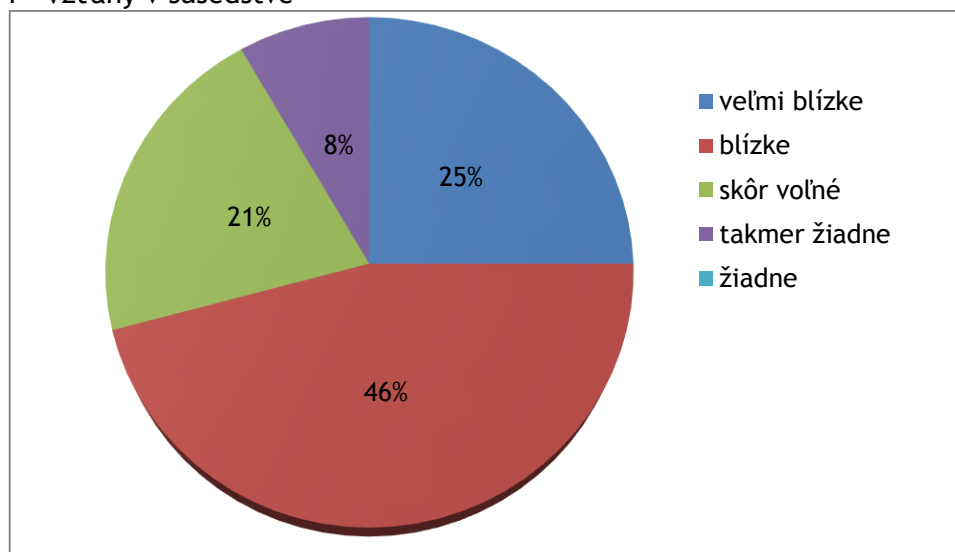
Zdroj: vlastné spracovanie

Obec ako sociálny priestor

Spokojnosť obyvateľov so službami v obci a s miestom ich bývania do značnej miery ovplyvňuje susedské vzťahy, zapojenie sa obyvateľov do rozvojových aktivít obce a taktiež vzťah miestnej samosprávy k obyvateľstvu.

Čo sa týka susedských vzťahov, v obci prevládajú blízke susedské vzťahy čo uviedlo 46% respondentov. K odpovedi, že v obci sú veľmi blízke susedské vzťahy sa priklonilo 25% obyvateľov. V obci prevládajú skôr voľné vzťahy medzi obyvateľmi, čo uviedlo 21% respondentov a k odpovedi „takmer žiadne“ sa priklonilo 8% opýtaných.

Graf č. 14 - Vzťahy v susedstve

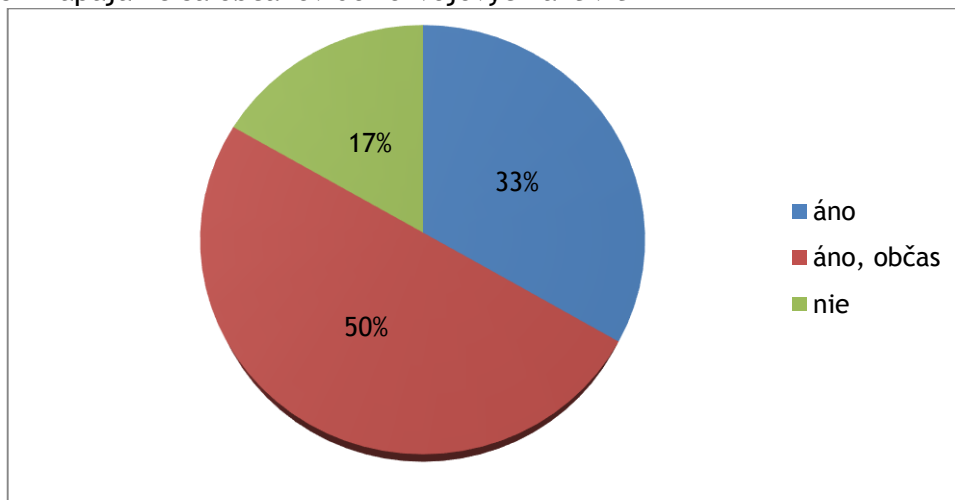

Zdroj: vlastné spracovanie

K odpovedi nato, či sa občania zapájajú do rozvojových aktivít sa polovica respondentov (50%) stotožnila s odpoveďou „áno, občas“, k odpovedi „áno“ sa priklonilo 33% opýtaných a s odpoveďou „nie“ vyjadrilo súhlas 17% respondentov. Toto možno považovať za pozitívny jav, keďže občania majú záujem sa zapájať do rozvojových aktivít a tak prispieť tak k celkovému rozvoju samotnej obce a zvýšenie spokojnosti obyvateľov žijúcich v obci.

Graf č. 15 - Zapájanie sa občanov do rozvojových aktivít

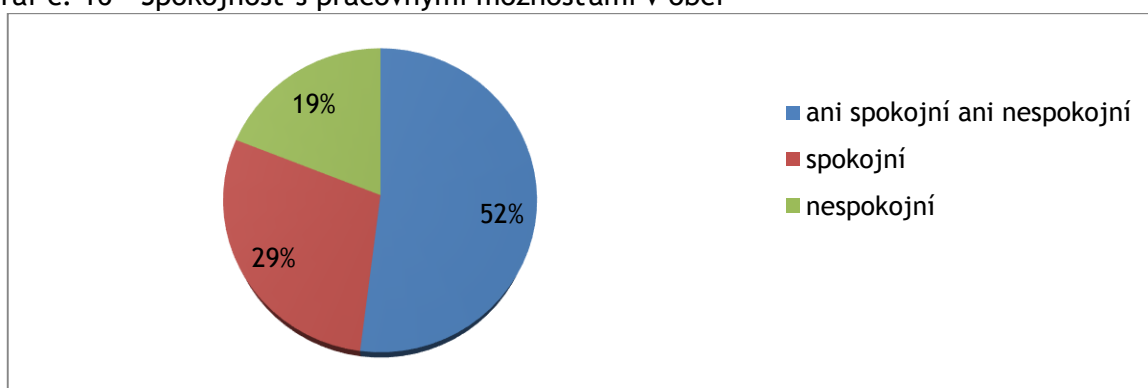

Zdroj: vlastné spracovanie

Medzi hlavné dôvody, prečo sa občania nezapájajú do rozvojových aktivít sa 58% opýtaných stotožnilo s odpoveďou „nedostatok voľného času“ a 32% uviedlo, že nevedia ako by mohli obci pomôcť, z čoho vyplýva, že občania majú nedostatok informácií.

Súčasťou danej časti dotazníkového prieskumu bolo zistiť, ako sú obyvatelia spokojní s pracovnými možnosťami v obci. Viac ako polovica (52%) uvádza odpoveď „ani spokojný/á, ani nespokojný/á“ a 29% opýtaných vyjadruje spokojnosť s pracovnými možnosťami v obci. Nespokojnosť s pracovnými možnosťami uviedlo 19% opýtaných respondentov.

Graf č. 16 - Spokojnosť s pracovnými možnosťami v obci

Zdroj : vlastné spracovanie

Obec a jej rozvoj

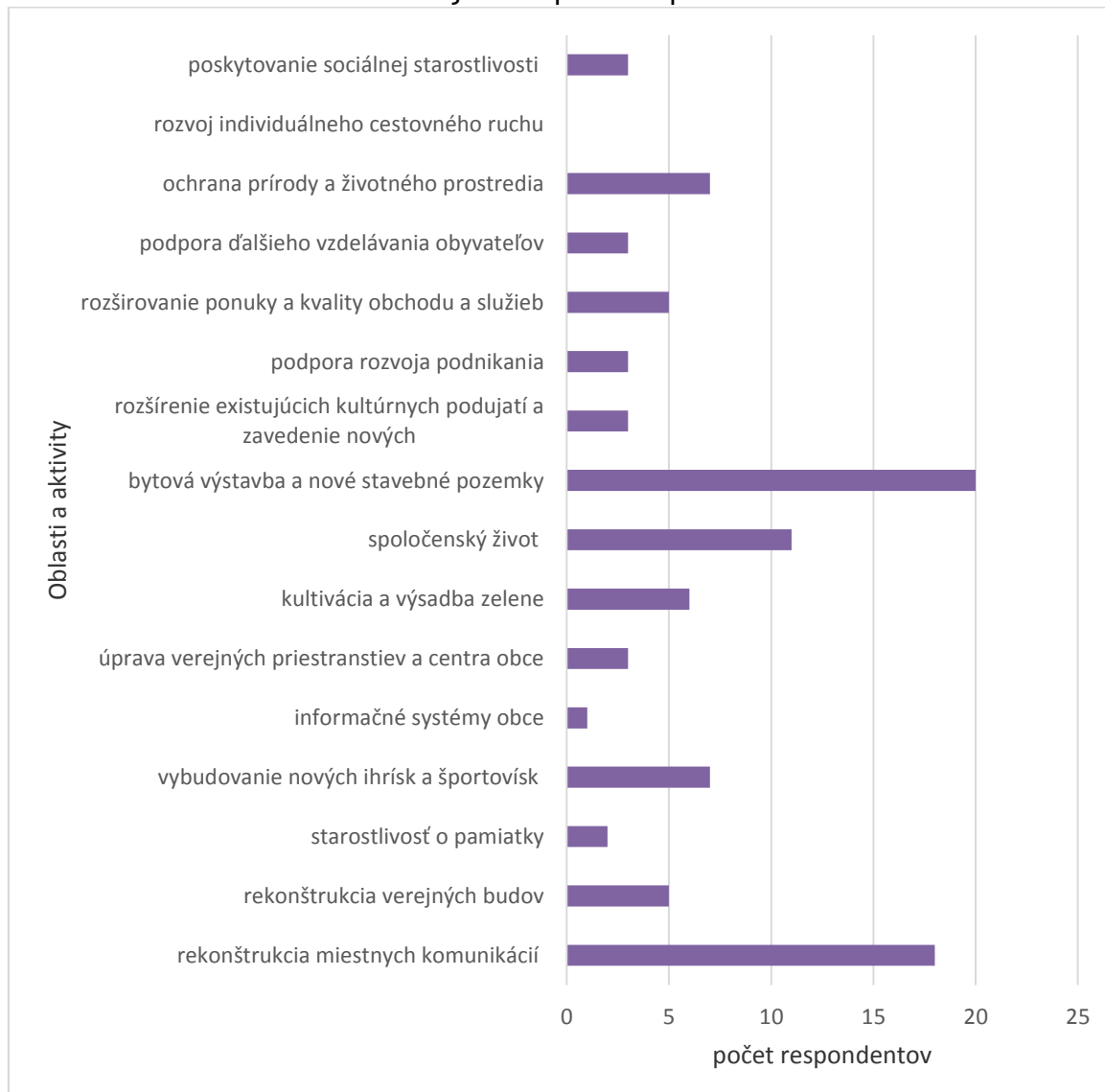
Pri plánovaní budúceho rozvoja obce, je dôležité poznať názor obyvateľov v ktorých oblastiach a aktivitách by sa mal rozvoj obce uberať. Obec by mala realizovať aktivity, ktoré zabezpečia jej samotný rozvoj, no mala by poznať aj potreby obyvateľov žijúcich na jej území pre zvyšovanie ich spokojnosti, čím by obec zabránila prípadnému odsťahovaniu

jej obyvateľov. Respondenti v dotazníku teda uviedli, v ktorých oblastiach by uvítali budúci rozvoj.

Graf č. 17 - Možnosti budúceho rozvoja obce podľa respondentov

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako najviac akútnu oblasť vnímajú obyvatelia bytovú výstavbu a nové stavebné pozemky, rekonštrukciu miestnych komunikácií. K ďalším hlavným oblastiam patrí spoločenský život, ochrana prírody a životného prostredia a vybudovanie nových ihrísk a športovísk.

V poslednej otázke tejto časti dotazníka „Čo by ste zmenili, keby ste sa stali starostom obce?“ mali občania príležitosť a možnosť sa vyjadriť, k tomu akým smerom by sa mala obec a politika miestnej samosprávy uberať. Respondenti uviedli nasledovné odpovede: „vybudovanie chodníkov v obci a výsadba zelene“.

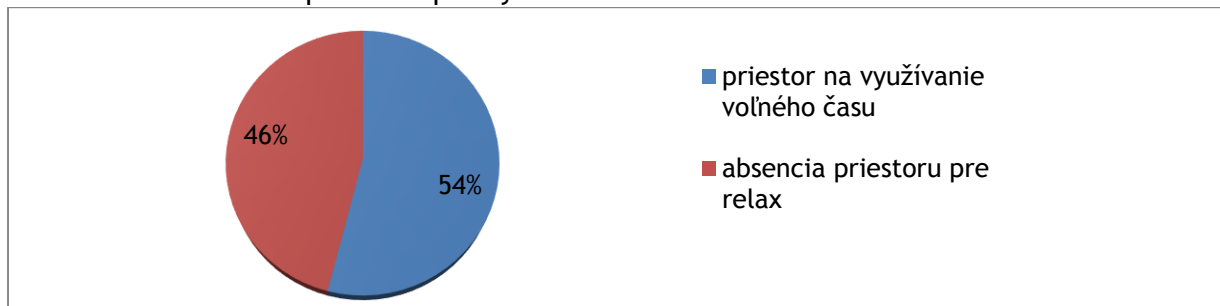
MLÁDEŽ NA VIDIEKU

Či je v obci vytvorený priestor na využívanie voľného času, skúmala tretia časť dotazníkového prieskumu. Každá obec potrebuje priestor, kde by mohli jej obyvatelia tráviť voľný čas a relaxovať, prípadne utužovať vzájomné vzťahy. K odpovedi „áno“ sa

priklonilo 54% opýtaných, čo predstavuje viac ako polovicu. To, že v obci nie je vytvorený priestor na využívanie voľného času uvádza 46% respondentov.

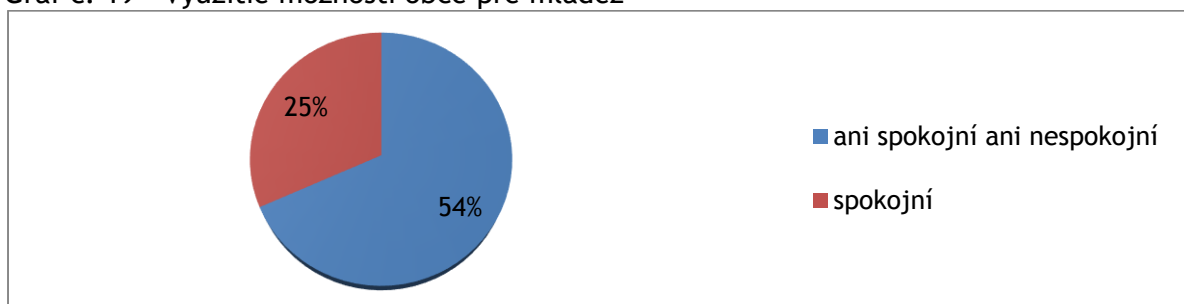
Graf č. 18 - Existencia priestoru pre využitie voľného času

Zdroj : vlastné spracovanie

Pri spokojnosti s využitím možností obce pre mládež a podpory významu mládeže na vidieku sa najviac opýtaných (54%), priklonilo k odpovedi „ani spokojný/á, ani nespokojný/á“. Možnosť „spokojný/á“ uviedlo 25% obyvateľov.

Graf č. 19 - Využitie možností obce pre mládež

Zdroj : vlastné spracovanie

SWOT ANALÝZA

Tento dokument na predchádzajúcich stránkach poskytuje pohľad na súčasný stav socioekonomického rozvoja obce. Avšak aby sme mohli vypracovať účinnú rozvojovú stratégiu, je potrebné prezentovať výsledky socioeconomickej analýzy obce a analýzy výsledkov realizovaných opatrení vo forme objektívnej, výstižnej, hutnej a čo najkomplexnejšej charakteristiky vyváženého vývoja obce.

Toto nám umožní SWOT analýza, ktorá svojím usporiadaním do štyroch kvadrantov (silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia) dobre vyhovuje charakteru úvah potrebných pri formulovaní stratégií a ich implementácie počas celého programového obdobia. Pomáha tiež pružne reagovať na meniaci sa vývoj obce prostredníctvom spätných korekcií jednotlivých identifikovaných javov vrátane ich preradovania do iných kvadrantov.

Silné a slabé stránky sú v SWOT analýze definované ako interné faktory a kapacity, ktoré sú prínosom, alebo naopak, predstavujú nedostatky súčasného stavu. Príležitosti a ohrozenia predstavujú na druhej strane externé faktory a podmienky prostredia, určujú možnosti rozvoja a riziká, s ktorými treba rátať v budúcnosti.

Rozdelenie položiek medzi silné stránky a príležitosti definuje, na ktorých faktoroch môže obec stavať, aktívne ich využívať a rozvíjať - a má na ne dosah (silné stránky). Taktiež

predstavuje faktory, ktoré sú pre obec priaznivé, avšak stratégia obce nie je na ne smerovaná, resp. sú mimo dosahu obce (príležitosti). Členenie položiek na slabé stránky a ohrozenia určuje, aké faktory má obec odstrániť, resp. eliminovať - a má na ne dosah (slabé stránky), a akým ohrozeniam bude musieť čeliť v rámci jej ďalšieho rozvoja.

Tabuľka č. 27 - SWOT analýza

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • výhodná geografická poloha - PN, TO, TN, NR • dobrá dopravná dostupnosť • dobrá kvalita ŽP • rozvinutá technická infraštruktúra • separovanie zberu, zberný dvor • vybudovaná ČOV • obec je členom Občianskeho združenia Svornosť, Tribečsko - Inoveckého regiónu, združenia Zdravý mikroregión a Združenia miest a obcí Slovenska • dobrá komunikácia obce s občanmi • zlepšujúca sa demografická situácia • záujem občanov o dianie v obci a ich zapájanie do aktivít obce • služby obyvateľstvu • hospodárenie obce • klesajúca nezamestnanosť 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • slabo rozvinutý cestovný ruch • nedostatok pracovných príležitostí • zlý stav komunikácií a chodníkov • slabé spoločenské a kultúrne vyžitie • slabý rozvoj bývania • absencia zdravotníctva • zrušená ZŠ • nedostatok stavebných pozemkov • málo zelene • zaťažovanie ŽP žumpami
<p>Príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobudovanie kanalizácie • úprava priestranstiev a verejnej zelene • nová bytová výstavba a nové pozemky • potenciál pre pešiu turistiku a cykloturistiku • možnosť čerpania prostriedkov z fondov a dotačných mechanizmov EÚ a SR • rekonštrukcia komunikácií a chodníkov • vytváranie partnerstiev a spolupráce pri realizovaní projektov • pritiahnutie investorov do územia • podpora cestovného ruchu - cyklotrasy • podpora vzdelávania 	<p>Ohrozenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu projektových zámerov na rozvoj a zveladenie obce • nezapájanie sa občanov do rozvojových aktivít obce • zhoršujúca sa kvalita ŽP pod vplyvom zvyšujúcej sa intenzity cestnej dopravy • odliv mladých ľudí za prácou • nedostatok kompetencií na úrovni obce pri realizácii rozvojových zámerov • zdĺhavý proces vysporiadania pozemkov

Zdroj: vlastné spracovanie

STRATEGICKÁ ČASŤ

KLÚČOVÉ DISPARITY A HLAVNÉ FAKTORY ROZVOJA

Potreba určenia klúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja je daná nevyhnutnosťou zabezpečenia čo najvyššej adresnosti programového dokumentu. Určenie klúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja vychádza zo SWOT analýzy, spresňuje smerovanie podpory na odstránenie alebo zmiernenie koherentne usporiadaných disparít s využitím faktorov rozvoja.

Klúčové disparity definujú „prekážky“, ktoré je potrebné prekonať, aby bolo možné naplňať víziu a dosiahnuť všetky stanovené ciele. Faktory rozvoja určujú, ktoré impulzy sociálno-ekonomického rozvoja sa majú využívať a vytvárať na zmiernenie identifikovaných disparít. Disparity a faktory rozvoja je potrebné usporiadať koherentne podľa závažnosti identifikovaných ohrození a slabých stránok.

Na základe výsledkov analýz boli identifikované nasledujúce disparity a faktory rozvoja:

Koherentné poradie disparít

Jednou z hlavných disparít obce je zaťažovanie životného prostredia žumpami, obec sa usiluje o napojenie všetkých obyvateľov na kanalizáciu. V obci je slabo rozvinutý cestovný ruch a veľký nedostatok pracovných príležitostí, čím nastáva odliv najmä mladých ľudí za prácou. Stav miestnych komunikácií a chodníkov je nevyhovujúci a vyžaduje rekonštrukciu. V obci je málo zelene, absentuje zdravotnícka starostlivosť a takisto je už zrušená ZŠ, čo je nežiaduce, nakoľko deti musia dochádzať do okolitých obcí a miest. Ľudia dopytujú aj stavebné pozemky, ktorých množstvo ovplyvňuje zdĺhavý proces ich vysporiadania a privítali by aj viac príležitostí na spoločenské a kultúrne vyžitie.

Nedostatok finančných prostriedkov vyúsťuje do komplikovaného odstraňovania disparít obce, k čomu v budúcnosti môže prispieť aj možný nezáujem občanov o zapájanie sa do aktivít obce.

Koherentné poradie faktorov rozvoja

Dobrá geografická poloha je jedným z klúčových faktorov rozvoja obce, a to z pohľadu všetkých regionálnych úrovní, ktoré sú determinantmi okolitého prostredia obce. Takéto okolité podmienky sú dané, nedajú sa ovplyvniť, na druhej strane tieto podmienky výraznou mierou determinujú a určujú budúci rozvoj a úroveň konkurencieschopnosti v budúcnosti.

Medzi hlavné faktory rozvoja obce patrí aj jej dobrá dopravná dostupnosť, stále dobrá kvalita životného prostredia a rozvinutá technická infraštruktúra.

Vďaka možnosti čerpania prostriedkov z fondov a dotačných mechanizmov EÚ a štátu, je príležitosť zlepšiť život v obci po každej stránke. Pozitívna je aj skutočnosť, že obec je členom mikroregiónu a tak má možnosť riešiť na mikroregionálnej úrovni práve tie problémy, ktoré presahujú finančné možnosti obce ako takej. Dobudovaním kanalizácie, úpravou priestranstiev a verejnej zelene, novou bytovou výstavbou a vysporiadaním pozemkov, rekonštrukciou komunikácií a chodníkov vzniká možnosť na pritiahnutie investorov do územia a vzniku nových pracovných príležitostí. Tým sa podporí už aj v súčasnosti zlepšujúca sa demografická situácia a klesne nezamestnanosť. Lepšie využitie nájde už existujúci zberný dvor a vybudovaná ČOV, ktorá je pre obec už teraz veľkým pozitívom. Takisto sa zvyšuje záujem občanov o aktivity v obci a častejšie sa do nich zapájajú. S pomocou finančných prostriedkov sa môže rozvinúť potenciál cestovného ruchu, výstavba cyklotrás, ale napr. aj ďalšie vzdelávanie dospelých aj detí. Toto všetko by

podporila aj väčšia ponuka služieb obyvateľstvu.

Nevyhnutnou súčasťou rozvoja obce je budovanie atmosféry vzájomnej dôvery medzi orgánmi obecnej samosprávy a obyvateľstvom, návštevníkmi, či podnikateľským prostredím v regióne prostredníctvom elektronizácie služieb a modernej verejnej správy.

Nedostatočné využitie existujúceho rastového potenciálu v obci môže mať v budúcnosti za následok hospodárske zaostávanie obce v porovnaní s okolitými obcami a následne celkový úpadok, pokles počtu obyvateľov a znižovanie kvality života v dôsledku zaostávania infraštruktúry. Skutočnosť, že kvalitný ekonomický, ľudský a sociálny potenciál je sústredený najmä v mestách, komplikuje naštartovanie rozvojových trendov v obci a vytvára disproporcie, ktoré ovplyvňujú charakter i časovú náročnosť ich adaptovania sa na nové rozvojové trendy.

ROZVOJOVÁ VÍZIA

Vízia je riadená predstava o budúcnosti a smerovaní obce na dlhšie časové obdobie. Rozvojová vízia obce Hrušovany bola pre obdobie 2015-2020 definovaná ako:

„Obec Hrušovany vďaka svojmu príjemnému prostrediu a výhodnej dopravnej polohe je vhodným miestom pre bývanie, prácu, spoločenský a aktívny športový život svojich obyvateľov a vďaka zabezpečeným kvalitným službám spolu s infraštruktúrou poskytuje možnosti k ďalšiemu rozvoju vo všetkých oblastiach.“

Strategický cieľ je definovaný podľa vízie nasledovne - zabezpečenie spokojnosti obyvateľstva obce poskytovaním kvalitných služieb a dobudovaním infraštruktúry, zvýšenie kvality ľudských zdrojov a života obyvateľov starostlivosťou o životné prostredie a rozvoj cestovného ruchu.

Strategický cieľ sa bude dosahovať prostredníctvom špecifických cieľov, ktoré sa budú naplňať na základe stanovených opatrení a aktivít zaradených do prioritných oblastí:

- **Ľudské zdroje**
- **Infraštruktúra a vybavenosť**
- **Životné prostredie**
- **Cestovný ruch**

Tabuľka č. 28 -Špecifické ciele a opatrenia v prioritných oblastiach

PRIORITNÉ OBLASTI	ŠPECIFICKÉ CIELE	OPATRENIA
Ľudské zdroje	Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov prostredníctvom rekvalifikačných kurzov, školení a výmenných pobytov, budovanie partnerskej spolupráce a vytváranie spoločných projektov	Vzdelávanie Partnerstvá
Infraštruktúra a vybavenosť	Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb v obci a úrovne života obyvateľstva prostredníctvom dobudovania technickej a sociálnej infraštruktúry v rôznych oblastiach	Technická infraštruktúra Občianska vybavenosť

Životné prostredie	Zvyšovanie environmentálneho povedomia a kvality životného prostredia prostredníctvom budovania environmentálnej infraštruktúry, odpadového hospodárstva a ochrany životného prostredia	Odpadové hospodárstvo Ochrana prírody a krajiny
Cestovný ruch	Zvýšenie atraktívnosti obce pre obyvateľov a turistov, vytvorenie podmienok pre posilnenie návštevnosti obce a pritiahnutie investorov	Cyklotrasy

Zdroj: vlastné spracovanie

V rámci týchto prioritných oblastí sa stanovujú aktivity, ktoré by mala obec realizovať. Obec tieto aktivity stanovila a zaradila ich do týchto oblastí podľa opatrení v programovej časti dokumentu.

PROGRAMOVÁ ČASŤ

Jednotlivé opatrenia stanovené v prioritných oblastiach obce budú v obci napĺňané prostredníctvom vytvorených aktivít. Zoznam opatrení a k nim priradených aktivít je uvedený v nasledovnej tabuľke č. 29.

Tabuľka č. 29 - Zoznam opatrení a aktivít

Opatrenie	Aktivity
Vzdelávanie	<ul style="list-style-type: none"> Vzdelávanie
Partnerstvá	<ul style="list-style-type: none"> Memoriál Pavla Demitru Športové aktivity v rámci partnerskej spolupráce
Technická infraštruktúra	<ul style="list-style-type: none"> Realizácia plynového pripojenia Rekonštrukcia miestnych komunikácií Vybudovanie chodníka od Koniaroviec po Preselany Vysporiadanie pozemkov a ich príprava na nové stavebné pozemky - IBV Vysporiadanie pozemkov za účelom pritiahnutia investorov do územia Rekonštrukcia verejného osvetlenia
Občianska vybavenosť	<ul style="list-style-type: none"> Detské ihrisko Rekonštrukcia budovy ZŠ
Odpadové hospodárstvo	<ul style="list-style-type: none"> Vybudovanie kanalizácie
Ochrana prírody a krajiny	<ul style="list-style-type: none"> Revitalizácia verejného priestranstva a záhrady v okolí budovy bývalej ZŠ
Cyklotrasy	<ul style="list-style-type: none"> Cyklotrasa

Zdroj: vlastné spracovanie

POPIS JEDNOTLIVÝCH AKTIVÍT

Vzdelávanie - obec plánuje zvyšovať kvalifikáciu a vzdelanie obyvateľov, pracovníkov obecného úradu a dlhodobo nezamestnaných prostredníctvom rôznych kurzov a školení. Oblasť vzdelávania budú prispôsobené potrebám záujemcov.

Memoriál Pavla Demitru - kultúrne a športové podujatie na pamiatku Pavla Demitru. Usporiada sa benefičný exhibičný zápas za účasť internacionálnych hráčov.

Realizácia plynového pripojenia - obec plánuje dobudovať plynové pripojenie pre obyvateľov v časti obce - jedna ulica.

Športové aktivity v rámci partnerskej spolupráce - výmenné pobyty športovcov a usporadúvanie aktivít medzi partnerskými obcami z ČR za účelom zlepšenia spolupráce a rozvoja športu a aktivít obyvateľov partnerských obcí. Aktivita predpokladá zlepšenie vzťahov a možnosť budovania projektov spolupráce v ďalšom období.

Rekonštrukcia miestnych komunikácií - cieľom tejto aktivity je oprava miestnych komunikácií, ktoré budú v nevyhovujúcom stave na základe budovania kanalizácie v obci a preto sa aj jej realizácia predpokladá až po ukončení dobudovania kanalizácie. V rámci realizácie sa predpokladá úprava terénu, zemné a výkopové práce a natiahnutie asfaltu.

Vybudovanie chodníka od Koniaroviec po Presel'any - táto aktivita predstavuje dobudovanie chodníka vedľa štátnej cesty v Hrušovanech v dĺžke cca 1,5 km. Bude predpokladať úpravu terénu, zemné a výkopové práce a osadenie dlažby na chodník popri štátnej ceste.

Vysporiadanie pozemkov a ich príprava na nové stavebné pozemky - IBV- obec plánuje vysporiadať pozemky v katastrálnom území obce a rozparcelovať ich, aby boli pripravené na individuálnu bytovú výstavbu.

Vysporiadanie pozemkov za účelom pritiažnutia investorov do územia - aktivita predpokladá vysporiadanie pozemkov a ich prípravu pre developerov a podnikateľov, príchodom ktorých sa zvýši ekonomický rozvoj obce na jej území.

Rekonštrukcia verejného osvetlenia - projekt rieši rekonštrukciu verejného osvetlenia v obci a to konkrétne výmenou svietidiel. Projekt sa začal riešiť v roku 2008, avšak verejné osvetlenie nie je vo vyhovujúcom stave.

Detské ihrisko - aktivita predpokladá vybudovanie detského ihriska s preliezkami, ktoré by navštevovali mladé rodiny s deťmi. Aktivita predpokladá úpravu terénu a konštrukčné práce.

Rekonštrukcia budovy ZŠ - obnova budovy školy predpokladá okrem rekonštrukcie vonkajšej fasády a fyzického stavu budovy aj vybavenie učební a tried modernými školskými pomôckami, pričom sa zvýši kapacita zariadenia a aj kvalita poskytovaného vzdelania.

Vybudovanie kanalizácie - v období rokov 2015 - 2016 obec plánuje dobudovať kanalizáciu v tých častiach obce, v ktorých ešte nie je vybudovaná a zabezpečiť tak 100%-né pripojenie svojich obyvateľov na kanalizačný systém. Realizovanie tejto aktivity predpokladá úpravu terénu, zemné a výkopové práce. Na realizáciu tejto aktivity sa predpokladá objem finančných prostriedkov cca 600 000 €.

Revitalizácia verejného priestranstva a záhrady v okolí budovy bývalej ZŠ - realizácia aktivity sa predpokladá v prípade, že by došlo k presídleniu obecného úradu do nevyužívanej budovy ZŠ, ktorá bola zrušená. Presídlenie obecného úradu je momentálne v štádiu úvah.

Cyklotrasa - projekt na výstavbu cyklotrasy popri rieke Nitra z Nitry do Topolčian sa plánuje realizovať v rámci projektu v spolupráci s NSK na úseku cca 2 km. Na tomto projekte sa budú podieľať viaceré obce, cez ktoré bude cyklotrasa prechádzať. Dobudovanie tejto cyklotrasy sa predpokladá v období viacerých rokov a prínosom pre obec Hrušovany bude zatraktívnenie obce, prílev nových obyvateľov, turistov, prípadne investorov, ako aj podpora športových aktivít a aktivít v cestovnom ruchu.

REALIZAČNÁ ČASŤ

ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý dokument, prostredníctvom ktorého sa uskutočňuje podpora miestneho rozvoja s dôrazom na sociálno-ekonomickú sféru, ako aj ďalšie oblasti rozvoja obce. Charakterizuje sa ako program cielených opatrení, prípadne intervencií, ktorý bol navrhnutý pre oživenie ekonomického a sociálneho rozvoja, ako aj iných oblastí. Konkretizuje opatrenia na dosahovanie strategických cieľov.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je dôležitý najmä preto, že sumarizuje základné informácie o obci k stratégii vo všetkých súvislostiach rozvoja. Slúži ako koncepčný materiál pre formulovanie cieľov rôznych projektových zámerov.

Slúži tiež ako podklad pre žiadosti o finančnú podporu na realizáciu týchto projektových zámerov a tiež na upresňovanie, získavanie a koordináciu partnerov na území obce.

Zodpovednosť za plnenie celého programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce má najvyšší orgán na čele so starostom obce.

Dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hrušovany“ bol vypracovaný v súlade s požiadavkami zákona 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Programové a strategické ciele vychádzajú z endogénnych rozvojových faktorov nachádzajúcich sa na území obce, berú do úvahy exogénne zdroje a tendencie.

VÄZBY NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY KRAJA

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hrušovany na roky 2015-2020 úzko nadväzuje na jednotlivé dokumenty, ktoré boli vypracované na regionálnej úrovni. Jedná sa o Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja z februára 2012 a Program rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2012-2018.

Pre riešené územie obce Hrušovany sú platné záväzné regulatívy ÚP regiónu Nitrianskeho kraja v nasledovných oblastiach:

- v oblasti celoštátnych a nadregionálnych súvislostí usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry
- v oblasti rozvoja vidieckeho priestoru a vzťahu medzi mestom a vidiekom
- v oblasti zachovania, zhodnotenia a využívania kultúrneho dedičstva
- v oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody, prírodných zdrojov, nerastného bohatstva a starostlivosti o krajinu a tvorby krajinnej štruktúry
- v oblasti hospodárstva a regionálneho rozvoja
- v oblasti poľnohospodárskej výroby a lesného hospodárstva
- v oblasti priemyslu a stavebníctva
- v oblasti rekreácie a turizmu
- v oblasti rozvoja sociálnej infraštruktúry
- v oblasti rozvoja nadradeného technického vybavenia

Z hľadiska priorít Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2012-2018 sa obce Hrušovany dotýkajú priamo nasledovné priority a opatrenia:

Hospodárstvo

2 Vytváranie podmienok pre príchod nových investorov a rozvoja priemyselných odvetví s vyššou tvorbou pridanej hodnoty

opatrenie 2.1 Rozvoj a podpora priemyselných parkov a podnikateľských zón

3 Podpora malého a stredného podnikania

opatrenie 3.1 Podpora malého a stredného podnikania so zreteľom na podporu výrobných aktivít

4 Podpora cestovného ruchu

opatrenie 4.1 Skvalitnenie služieb a infraštruktúry pre podporu rozvoja cestovného ruchu

opatrenie 4.2 Tvorba produktov cestovného ruchu a ich propagácia

5 Využitie energetického potenciálu kraja

opatrenie 5.1 Podpora využívania vlastných zdrojov energie v kraji

Ľudské zdroje

1 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a rozvoj systému celoživotného vzdelávania

opatrenie 1.2 Podpora rozvoja a dostupnosti celoživotného vzdelávania

2 Sociálny rozvoj

opatrenie 2.1 Zaistenie dostupnosti a variability sociálnych služieb, deinštitucionalizácia a humanizácia sociálnych služieb

opatrenie 2.2 Zaistenie dostupnosti a variability zdravotnej starostlivosti, deinštitucionalizácia a humanizácia

opatrenie 2.3 Podpora kultúrneho, športového a spolkového života v regióne

opatrenie 2.4 Zníženie výskytu sociálno-patologických javov

Pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka

1 Rozvoj multifunkčného pôdohospodárstva

opatrenie 1.1 Podpora aktivít pôdohospodárskych podnikov zameraných na diverzifikovanie výroby pôdohospodárskeho a nepôdohospodárskeho charakteru

opatrenie 1.2 Podpora vedy a výskumu a transferu poznatkov v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka

opatrenie 1.3 Podpora vytvárania vhodného agroenvironmentálneho prostredia

2 Podpora rozvoja sociálneho kapitálu v pôdohospodárstve a na vidieku

opatrenie 2.1 Podpora rozvoja územných partnerstiev medzi podnikateľmi na vidieku, územnými samosprávami a neziskovými organizáciami

opatrenie 2.2 Podpora sieťovania kľúčových aktérov a budovania povedomia o miestnych a regionálnych produktoch

opatrenie 2.3 Podpora tradičnej spolkovéj a záujmovej činnosti

3 Regenerácia vidieckych sídiel

opatrenie 3.1 Podpora regenerácie vidieckych sídiel a urbanizmu vidieka

opatrenie 3.2 Podpora obnovy a zachovania kultúrohistorických objektov a tradičných architektonických prvkov vidieka

opatrenie 3.3 Podpora zabezpečenia kvalitných a dostupných služieb na vidieku

Infraštruktúra

1 Skvalitnenie regionálnej dopravnej infraštruktúry a jej napojenie na nadregionálne siete

opatrenie 1.2 Modernizácia a rekonštrukcia ciest II. a III. triedy a napojenie na nadradenú dopravnú infraštruktúru

opatrenie 1.5. Vytvorenie podmienok zníženie environmentálnych dôsledkov výstavby a prevádzky dopravnej infraštruktúry

2 Zlepšenie dostupnosti a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT)

opatrenie 2.1 Podpora rozvoja telekomunikačných a prenosových sietí pre podporu informačnej a komunikačnej infraštruktúry

3 Skvalitnenie sociálnej infraštruktúry

opatrenie 3.1 Podpora modernizácie zariadení sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti

opatrenie 3.2 Modernizácia školských a kultúrnych zariadení

Životné prostredie

1 Zvýšenie environmentálnej rovnováhy v krajine a ochrana pred živelnými pohromami

opatrenie 1.1 Zabezpečenie ochrany územia pred povodňami realizáciou preventívnych opatrení

opatrenie 1.2 Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny

2 Znižovanie znečistenia vôd a zlepšenie kvality života obyvateľov kraja dobudovaním a skvalitnením infraštruktúry vodného hospodárstva v zmysle právnych predpisov EÚ a SR

opatrenie 2.1 Zabezpečenie odvádzania a čistenia odpadových vôd

opatrenie 2.2 Zabezpečenie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou

3 Znižovanie produkcie odpadov a zavádzanie efektívnych systémov nakladania s odpadmi

opatrenie 3.1 Zefektívnenie systému nakladania s odpadom

4 Zlepšenie kvality ovzdušia

opatrenie 4.1 Znižovanie emisií tuhých znečisťujúcich látok a skleníkových plynov

5 Zlepšenie environmentálneho správania sa obyvateľstva kraja

opatrenie 5.1 Podpora environmentálnej osvedy a výchovy prostredníctvom podpory vzdelávacích aktivít a podujatí

ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE MANAŽMENTU PROGRAMU

Štruktúra organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce. Najvyšším orgánom je zastupiteľstvo obce. Starosta obce a najvyšší orgán prijíma rozhodnutia o postupe programu, ustanovuje riadiaci tím, ktorý je poverený riadením procesu. Schvaľuje návrhy a projekty rozvoja a dojednáva partnerské vzťahy. Hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu. Zabezpečuje realizáciu programu a rozhoduje o zmenách.

Najvyšší orgán v obci zároveň preberá činnosť riadiaceho tímu. Hlavnou činnosťou manažmentu programu je zabezpečiť organizačné a technické zabezpečenie programu, vykonávať kontrolu fyzickú, ekonomickú a kvalitatívnu ako aj pomocou ukazovateľov vykonať monitoring a viesť evidenciu. Ďalšou činnosťou riadiaceho tímu je urobiť priebežné a záverečné hodnotenie a spracovanie správ o stave a výsledkoch.

Spracovateľský tím má na starosti vypracovanie samotného dokumentu, jeho jednotlivé kapitoly a prílohy a vytvára pracovné skupiny, ktoré pod vedením riadiaceho tímu vykonávajú tieto hlavné činnosti. Vykonávajú rozbor pre zabezpečenie programu a posudzujú jednotlivé projekty programu. Spracovávajú a preberajú dokumentáciu projektov a riešia operatívne problémy, ktoré vznikajú pri realizácii programu. Spracovávajú a predkladajú návrhy pre aktualizáciu programu. V pracovnej skupine by mali byť odborne zdatní a spoločensky uznávaní ľudia. Súčasťou skupiny môže byť aj externý konzultant, ktorý je fundovaným pomocníkom vo všetkých fázach programu. Spracovateľský tím pripravuje všetky východiská pre strategickú časť, ktorú na základe prerokovaní s pracovnými skupinami spracuje do finálnej podoby programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce ako celku.

Zvlášť dôležitá je účasť verejnosti, pretože určuje výslednú legitimitu a dôveryhodnosť celého programu ako aj jeho plnenie a záväznosť. Verejnosť sa v procese tvorby a realizácie programu zúčastňuje prostredníctvom svojich zástupcov a účasťou na prejednávaní čiastkových a celkových výsledkov.

Všetky skupiny sú pri príprave programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce navzájom prepojené a komunikujú všetky jeho postupy, spracovania a podklady pre jednotlivé kapitoly dokumentu. Riadiaci tím koordinuje spracovateľský tím a zároveň zabezpečuje prácu pracovnej skupiny a verejnosti pri príprave jednotlivých častí. Riadiaci tím je teda zodpovedný za výslednú podobu dokumentu.

Zároveň je v záujme obce, aby pri realizovaní jednotlivých aktivít boli oslovené cieľové skupiny, pre ktoré je konkrétna aktivita pripravená a zabezpečiť komunikáciu s nimi prostredníctvom orgánov obce.

INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE FORMOU PARTNERSTVA

Spracovateľom Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hrušovany je Regionálna rozvojová agentúra Topoľčiansko na základe zmluvy o vyhotovení strategického dokumentu. RRA Topoľčiansko pri jeho vypracovaní spolupracovala s Obecným úradom v obci Hrušovany, taktiež s členmi zastupiteľstva obecného úradu v Hrušovanech a s verejnosťou.

Vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva. Pri samotnej realizácii PHSR bude obec spolupracovať s partnermi. Dokument bol v procese spracovávania zverejnený na webovej stránke obce a ako pracovná verzia na obecnom úrade k dispozícii k nahliadnutiu a spripomienkovaniu. Taktiež sa na

jeho spracovaní podieľali občania obce formou dotazníkového prieskumu, ktorý bol realizovaný v tlačenej forme a v elektronickej na webovej stránke obce.

MONITOROVANIE A HODNOTENIE

Monitorovanie je systematický proces, ktorého cieľom je sledovať, či realizované opatrenia a aktivity sú v súlade so stanovenými cieľmi a nakoľko sa stanovené ciele naplňajú. Monitorovanie si vyžaduje vytvoriť systém zberu, triedenia a uchovávaní relevantných informácií o vecnom a finančnom plnení programu rozvoja obce, ako aj funkčnú inštitucionálnu štruktúru schopnú tento systém naplňať. Monitorovanie bude prebiehať na základe vopred definovaných monitorovacích indikátorov výsledku stanovených pre jednotlivé opatrenia. Údaje získané monitorovaním sa využijú na priebežné sledovanie výkonnosti - dosahovaných výsledkov. Výsledky monitorovania výkonnosti sa prezentujú v monitorovacej správe, ktorá sa vypracováva každoročne.

Základným zdrojom monitorovacích údajov je žiadosť o poskytnutie dotácie, ktorá obsahuje informácie o žiadateľovi a jeho partneroch na projekte, informácie o projekte, názvy a očakávané hodnoty merateľných ukazovateľov projektu a finančný plán projektu.

Pri monitoringu je dôležité sledovať žiadosti o prostriedky vrátane zúčtovacích dokladov, ako výstup procesu finančného riadenia, ktorý obsahuje sumy deklarovaných oprávnených výdavkov projektov, sumy uznaných oprávnených projektov, ako aj sumy neoprávnených výdavkov projektu a dátumy prijatia a zaúčtovania žiadosti o platbu na platobnej jednotke.

Tabuľka č. 30- Vecný a časový harmonogram monitorovania plnenia PHSR Hrušovany

Rok	Monitorovací a správa obce	Termín spracovania monitorovacej správy	Hodnotenie: plnenie výdavkov a výstupov/ operatívne návrhy	Hodnotenie: plnenie cieľov/plnenie ukazovateľov/ operatívne návrhy	Porovnanie plánu so skutočnosťou/merateľné ukazovatele	Prerokovanie správy v zastupiteľstve
2015	áno	03/2016	áno	áno	áno	áno
2016	áno	03/2017	áno	áno	áno	áno
2017	áno	03/2018	áno	áno	áno	áno
2018	áno	03/2019	áno	áno	áno	áno
2019	áno	03/2020	áno	áno	áno	áno
2020	áno	03/2021	áno	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Zber monitorovacích indikátorov, ktoré sú uvedené v akčnom pláne dokumentu, sa bude realizovať a vyhodnocovať raz ročne na úrovni opatrení. Riadiaci tím na obecnom úrade ročne zhotoví monitorovaciu správu o plnení týchto indikátorov. Túto predloží na zastupiteľstve obce na prerokovanie stanoviska a následne na prerokovanie kontrolórovi. Sledované monitorovacie indikátory sa porovnávajú v každej správe s počiatočným stavom a s predchádzajúcim monitorovaním.

Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom programu. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačne a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie.

Hodnotí sa relevantnosť (posúdenie vzájomnej súvislosti priorít samosprávy, zámerov a strategických cieľov), účinnosť (hodnotenie miery dosiahnutia strategických cieľov

programu, širších plánovaných aj neplánovaných prínosov a pozitívnych resp. negatívnych vplyvov realizácie programu), efektívnosť a hospodárnosť (posúdenie efektívnosti vstupov k dosiahnutým výstupom, či za rovnaké vstupy bolo možné získať vyššie výstupy, alebo či bolo možné za nižšie vstupy získať rovnaké výstupy), užitočnosť a dopad (porovnanie plánovaného, resp. dosiahnutého vplyvu cieľov programu s potrebami cieľovej skupiny) a stabilita a udržateľnosť (posúdenie perspektívnosti pôsobenia očakávaných kladných zmien vyplývajúcich z realizácie častí programu po ich ukončení, či sa očakávané kladné zmeny nestanú zastaranými v krátkom časovom období).

Ukazovatele, ktoré hodnotiaci rámec sleduje sa budú sledovať nasledovne:

- Hodnotiace ukazovatele na úrovni dopadu sa budú sledovať na konci roku 2020
- Hodnotiace ukazovatele na úrovni výsledku sa budú sledovať sumárne v strednodobom horizonte implementácie stratégie (na konci roku 2017)

Hodnotiace správy sa budú predkladať v dvoch časových obdobiach:

Záverečná hodnotiacia správa - bude spracovaná po ukončení obdobia relevantnosti PHSR. Táto správa bude hodnotiť najmä celkový dopad implementácie stratégie.

Strednodobá hodnotiacia správa - bude sledovať sumárne hodnotenie implementácie stratégie v strednodobom časovom horizonte (2017) na úrovni výsledkov.

Tabuľka č. 31- Vecný a časový harmonogram hodnotenia plnenia PHSR Hrušovany

Rok	Hodnotiacia správa obce	Termín spracovania hodnotiacej správy	Hodnotenie plnenia cieľov: efektívnosť a účinnosť ich plnenia	Hodnotenie plnenia cieľov: relevantnosť, užitočnosť, udržateľnosť	Referenčné porovnanie výkonnosti obce s inou obcou	Návrh opatrení na dosahovaní výsledkov/ komentár	Prerokovanie správy v zastupiteľstve
2017	strednodobá	06/2018	áno	áno	áno	áno	áno
2020	záverečná	06/2021	áno	áno	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Riadiaci tím vytvorí systém monitorovania, hodnotenia a aktualizácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce - zabezpečuje monitorovanie plnenia akčného plánu a jeho aktualizáciu. Samospráva raz ročne získa a spracuje pripomienky obecného úradu, poslancov a verejnosti, zvyčajne počas zostavovania rozpočtu na ďalší rok, taktiež vyhodnotí dosiahnuté výsledky a dopady realizovaných opatrení a aktivít. Aktualizáciu PHSR obec uskutoční každé 3-4 roky. Riadiaci tím zabezpečí fungovanie partnerstva, informovanie verejnosti o realizácii PHSR a v prípade potreby verejné prerokovanie aktualizácie PHSR a akčného plánu.

Harmonogram realizácie

Časový harmonogram realizácie jednotlivých cieľov a priorít, ktoré sú opísané v tomto Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, je viazaný na možnosť čerpania finančných prostriedkov z jednotlivých rozpočtových kapitol obce, účelovo viazaných finančných prostriedkov alebo finančných prostriedkov z fondov EÚ. Jednotlivé etapy realizácie projektových zámerov budú pokračovať v nadväznosti na seba tak, aby sa jednotlivé fázy neprekrývali, ale priamo na seba nadväzovali a vytvorili tak ucelený harmonický celok.

Harmonogram realizácie jednotlivých aktivít je spracovaný formou akčného plánu. Akčný

plán je uvedený v prílohe č. 1.

Monitorovanie a hodnotenie plnenia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je možné na základe stanovených merateľných ukazovateľov pri jednotlivých aktivitách. Všetky aktivity a ich merateľné ukazovatele sú rozpísané v nasledujúcej tabuľke č. 32. Doplnenie tejto tabuľky bude v rámci aktualizácie PHSR na základe doplnených aktivít do akčného plánu.

Tabuľka č. 32 - Merateľné ukazovatele jednotlivých aktivít

Názov aktivity	Merateľný ukazovateľ
Vybudovanie kanalizácie	- počet m vybudovanej kanalizácie - počet obyvateľov pripojených na kanalizáciu
Memoriál Pavla Demitru	- počet návštevníkov podujatia
Realizácia plynového pripojenia	- počet obyvateľov pripojených na plyn
Detské ihrisko	- počet m ² zrekonštruovanej plochy
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	- dĺžka opravených komunikácií v m
Športové aktivity v rámci partnerskej spolupráce	- počet organizovaných akcií - počet účastníkov
Cyklotrasa	- počet m vybudovaných a vyznačených cyklotrás - počet turistov využívajúcich cyklotrasu za rok
Rekonštrukcia budovy ZŠ	- počet zrekonštruovaných budov ZŠ
Vzdelávanie	- počet účastníkov školení

Vybudovanie chodníka od Koniaroviec po Presel'any	- počet m vybudovaného chodníka
Revitalizácia verejného priestranstva a záhrady v okolí budovy bývalej ZŠ	- počet m ² zrevitalizovanej plochy - počet zrevitalizovaných verejných priestranstiev - počet zrevitalizovaných záhrad
Vysporiadanie pozemkov a ich príprava na stavebné pozemky - IBV	- počet vysporiadaných pozemkov
Vysporiadanie pozemkov za účelom pritiahnutia investorov do územia	- počet vysporiadaných pozemkov
Rekonštrukcia verejného osvetlenia	- počet vymenených svietidiel

Zdroj: vlastné spracovanie

FINANČNÁ ČASŤ

PHSR predstavuje integrovanú stratégiu, ktorej implementácia zahŕňa opatrenia realizované obcou ako aj ďalšími rozvojovými partnermi. Tieto opatrenia môžu byť financované z rôznych operačných programov, z rozpočtu obce, ako aj z rozpočtov VÚC resp. podnikateľských subjektov. Stratégia tiež obsahuje opatrenia, ktoré zatiaľ nie sú finančne pokryté, ale financovanie ktorých je v dokumente navrhnuté.

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je schopnosť obce v priebehu realizácie programu rozvoja zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Preto je pri realizácii jednotlivých projektov nevyhnutné finančné plánovanie.

Každý projekt musí mať vlastné spolufinancovanie buď z vlastných zdrojov, čiže obecných, alebo z úverových bankových zdrojov. Je potrebné vopred plánovať svoje finančné toky a vyčleniť pre každý rok realizácie projektu, resp. projektov, potrebné financie. Tieto financie sa musia stať súčasťou obecného rozpočtu a sú prísne účelovo viazané na jednotlivé projekty.

Na finančné zabezpečenie cieľov, úloh a aktivít bude obec využívať finančné prostriedky predovšetkým:

- z rozpočtu obce,
- z rozpočtu miestnej akčnej skupiny,
- z rozpočtu samosprávneho kraja,
- zo štátneho rozpočtu,
- z fondov Európskej únie,
- bankové úvery,
- príspevky od právnických a fyzických osôb,
- príspevky medzinárodných inštitúcií, nadácií a pod.

Tabuľka č. 33 - Indikatívny finančný plán realizácie PHSR v €

oblasť	2015	2016	2017	2018	2019	2020	spolu
L'udské zdroje	-	22 500	12 500	7 500	7 500	-	50 000
Infraštruktúra a vybavenosť	-	82 000	397 000	164 400	53 400	53 200	750 000
Životné prostredie	300 000	300 000	23 400	23 400	23 200	-	670 000
Cestovný ruch	-	700 000*	-	-	-	-	700 000

*financovanie je určené na počiatočný rok realizácie projektu, vzhľadom na rozpätie stanovené v závislosti od schválenia dotácie zo zdrojov EÚ alebo ŠR

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka č. 34 - Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Hrušovany na roky 2015 - 2020

Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Hrušovany na roky 2015 - 2020								
Pracovný názov zámeru	Zameranie projektu	Oblasť proj. zámeru	Pripravenosť proj. zámeru	Zaradenie do tematickej oblasti	Odhadovaný rok zahájenia realizácie	Orientačný rozpočet v €	Priorita zámeru	Spolupráca s partnerom pri realizácii
Vybudovanie kanalizácie	dobudovanie kanalizácie na	kanalizácia	pripravený projekt	technická infraštruktúra	2015-2016	600 000	realizácia závislá od	nie

	100%						dotácie	
Memoriál Pavla Demitru	internacionálny zápas a podujatie	podujatie	v štádiu úvah	šport a voľný čas	2016	15 000	realizácia závislá od dotácie	nie
Realizácia plynového pripojenia	realizácia plynového pripojenia v časti obce	rozvody plynu	pripravený projekt	technická infraštruktúra	2016	10 000	realizácia závislá od dotácie	nie
Detské ihrisko	vybudovanie detského ihriska s preliezkami	ihriská	príprava podkladov	občianska vybavenosť	2016-2017	10 000	realizácia závislá od dotácie	nie
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	oprava miestnych komunikácií	chodníky a cesty, miestne komunikácie	príprava podkladov	technická infraštruktúra	2016-2018	200 000	realizácia závislá od dotácie	nie
Športové aktivity v rámci partnerskej spolupráce	výmenné pobyty v rámci partnerských obcí za účelom športových aktivít	partnerská spolupráca	v štádiu úvah	ľudské zdroje	2016-2019	30 000	realizácia závislá od dotácie	Hrušovany u Brna, Hrušovany nad Jevišovkou
Cyklotrasa	vybudovanie cyklotrasy popri pravom brehu rieky Nitry	cyklotrasy	v štádiu úvah	cestovný ruch	2016-2020	700 000	realizácia závislá od dotácie	združený projekt viacerých obcí na trase Nitra Topoľčany v spolupráci s NSK
Rekonštrukcia budovy ZŠ	obnova budovy aj s vybavením učební	školsťvo	spracovaná projektová dokumentácia	infraštruktúra školských zariadení	2017	250 000	realizácia závislá od dotácie	nie
Vzdelávanie	vzdelávanie	ľudské zdroje	V štádiu úvah	ľudské zdroje	2017	5 000	realizácia závislá od dotácie	nie
Vybudovanie chodníka od Koniaroviec po Preseľany	dobudovanie chodníka vedľa štátnej cesty	chodníky a cesty, miestne komunikácie	príprava podkladov	technická infraštruktúra	2017-2018	150 000	realizácia závislá od dotácie	nie
Revitalizácia verejného priestranstva a záhrady v okolí budovy bývalej ZŠ	revitalizácia verejného priestranstva a záhrady v okolí školy v prípade presídlenia OcÚ	verejné priestranstvá	v štádiu úvah	infraštruktúra	2017-2019	70 000	realizácia závislá od dotácie	nie
Vysporiadanie pozemkov a ich príprava na nové stavebné pozemky – IBV	príprava pozemkov pre IBV	vysporiadanie pozemkov a príprava pre IBV	v štádiu úvah	občianska vybavenosť	2018-2020	20 000	realizácia závislá od dotácie	nie
Vysporiadanie pozemkov za účelom pritiažnutia investorov do územia	vysporiadanie pozemkov	vysporiadanie pozemkov	v štádiu úvah	občianska vybavenosť	2018-2020	50 000	realizácia závislá od dotácie	nie
Rekonštrukcia verejného osvetlenia	výmena svietidiel	osvetlenie	v štádiu úvah	technická infraštruktúra	2019-2020	60 000	realizácia závislá od dotácie	nie

Zdroj: OcÚ Hrušovany

ZÁVER

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hrušovany je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu obce, prioritné rozvojové oblasti, strategické ciele a ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskovým materiálom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce a územno-plánovacej dokumentácie obce. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hrušovany nadviazal aj na Program rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2012-2018 a jeho hlavné prioritné oblasti a ciele.

PHSR je základným nástrojom obce, ktorý určuje smer jej napredovania. Je uspokojený na plnenie strednodobých a dlhodobých cieľov, ktoré umožnia vytvárať spoločný produkt poskytujúci kvalitné podmienky pre život všetkých obyvateľov obce a jej návštevníkov pri rešpektovaní územného plánu. Sú v ňom jasne vymedzené hlavné problémy, ktoré sú pre hospodársky a sociálny rozvoj územia spoločné a sú v ňom vytýčené opatrenia, ktoré prispejú k riešeniu týchto problémov.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hrušovany je živý dokument. Jeho realizácia sa bude sledovať a PHSR obce bude podľa potreby dopĺňaný a upravovaný. Naznačené smery rozvoja obce sú otvorené a budú sa dopracovávať a konkretizovať vždy v záujme obyvateľov obce. Hlavným cieľom tohto programu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť obce, vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí.

PHSR obce je základným kameňom koncepčného a systematického rozvoja obce v horizonte šiestich rokov. Z tohto dôvodu dosiahnutie strategického cieľa PHSR presahuje hranice jedného volebného obdobia a pri jeho formulácii, ako aj formulácii línie krokov k jeho dosiahnutiu, by malo dôjsť k zhode na úrovni vedenia obce a jej obyvateľov. Na druhej strane, tak ako všetky koncepčné a strategické dokumenty, ktoré nie sú právne záväzné, aj PHSR je dôležitý a užitočný natoľko, nakoľko sa mu tieto vlastnosti pripisujú.

Cieľom PHSR bolo sformulovať takú predstavu o smerovaní obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej obyvateľstva a je v súlade so strategickými cieľmi a prioritami štátu, vyššieho územného celku, záujmami ochrany historického a kultúrneho dedičstva. Jeho poslaním je zabezpečiť kontinuitu rozvoja obce bez ohľadu na politickú príslušnosť štatutárneho zástupcu obce a obecného zastupiteľstva. Plán je otvorený dokument, ktorý by sa mal pravidelne písomne dopĺňať a aktualizovať, podľa vopred stanovených pravidiel, potrieb obyvateľov obce, jeho návštevníkov a potenciálnych investorov, s cieľom v maximálnej možnej miere zvýšiť životnú úroveň obyvateľov obce Hrušovany a uspokojiť ich potreby a požiadavky.

Na vypracovaní Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hrušovany sa podieľali:

- kolektív RRA Topoľčiansko
- Ing. Jozef Benca, starosta obce Hrušovany
- poslanci obecného zastupiteľstva a pracovníci OcÚ Hrušovany
- obyvatelia obce Hrušovany

ZDROJE INFORMÁCIÍ

- Atlas krajiny Slovenskej republiky 2002
- Internet
- Obecný úrad v Hrušovanoch
- Obvodný úrad životného prostredia Topolčany
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrušovany na obdobie 2007 - 2013
- Program rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2012-2018
- Regionálna rozvojová agentúra Topolčiansko
- Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov 2011
- Štatistický úrad SR
- Územný plán obce Hrušovany
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
- <http://www.openstreetmap.org>

PRÍLOHY

- Príloha č. 1 - Akčný plán
- Príloha č. 2 - Širšie územné vzťahy obce Hrušovany
- Príloha č. 3 - Pôdne druhy a pôdne typy obce Hrušovany
- Príloha č. 4 - Užšie vzťahy obce Hrušovany a najvyššie/najnižšie položené miesta
- Príloha č. 5 - Prírodné pomery obce Hrušovany
- Príloha č. 6 - Ochrana prírody a vegetácia v obci Hrušovany
- Príloha č. 7 - Infraštruktúra v obci Hrušovany
- Príloha č. 8 - Funkčné členenie v obci Hrušovany
- Príloha č. 9 - Obrázková príloha - obec Hrušovany

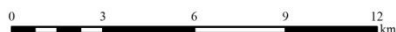

Príloha č. 1 - Akčný plán

Akčný plán							
Prioritná oblasť	Opatrenie	Aktivita	Časový plán realizácie	Predpokladaný rozpočet v €	koordinátor	Možnosti financovania	poznámka
Ľudské zdroje	Vzdelávanie	Vzdelávanie	2017	5 000	obec	vlastné zdroje, OP, MAS, štát, VÚC	v štádiu úvah
	Partnerstvá	Memoriál Pavla Demitru	2016	15 000	obec	vlastné zdroje, OP, MAS, nadácie, POD, zdroje EÚ, štát	v štádiu úvah
		Športové aktivity v rámci partnerskej spolupráce	2016-2019	30 000	obec, partnerská obec	vlastné zdroje, OP, MAS, zdroje EÚ, štát, partnerská obec	v štádiu úvah
Infraštruktúra a vybavenosť	Technická infraštruktúra	Realizácia plynového pripojenia	2016	10 000	obec	vlastné zdroje, OP, MAS, nadácie, POD, Envirofond, zdroje EÚ, štát	pripravený projekt
		Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2016-2018	200 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, Envirofond	priprava podkladov
		Vybudovanie chodníka od Koniaroviec po Preseľany	2017-2018	150 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, zdroje EÚ	priprava podkladov
		Vysporiadanie pozemkov a ich príprava na nové stavebné pozemky - IBV	2018-2020	20 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, zdroje EÚ	v štádiu úvah
		Vysporiadanie pozemkov za účelom pritiažnutia investorov do územia	2018-2020	50 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, zdroje EÚ	v štádiu úvah
		Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2019-2020	60 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, zdroje EÚ	v štádiu úvah
	Občianska vybavenosť	Detské ihrisko	2016-2017	10 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, MAS, zdroje EÚ	priprava podkladov
		Rekonštrukcia budovy ZŠ	2017	250 000	obec	vlastné zdroje, OP, štát, Envirofond, MAS, zdroje EU	projektová dokumentácia
Životné prostredie	Odpadové hospodárstvo	Vybudovanie kanalizácie	2015-2016	600 000	obec	vlastné zdroje, OP, MAS, nadácie, POD, Envirofond, zdroje EÚ, štát	pripravený projekt
	Ochrana prírody a krajiny	Revitalizácia verejného priestranstva a záhrady v okolí budovy bývalej ZŠ	2017-2019	70 000	obec	vlastné zdroje, OP, MAS, nadácie, POD, Envirofond, zdroje EÚ, štát	v štádiu úvah
Cestovný ruch	Cyklotrasy	Cyklotrasa	2016-2020	700 000	NSK, MAS, mikroregión, obec	vlastné zdroje, OP, MAS, štát, VÚC, mikroregión	v štádiu úvah

Zdroj: vlastné spracovanie

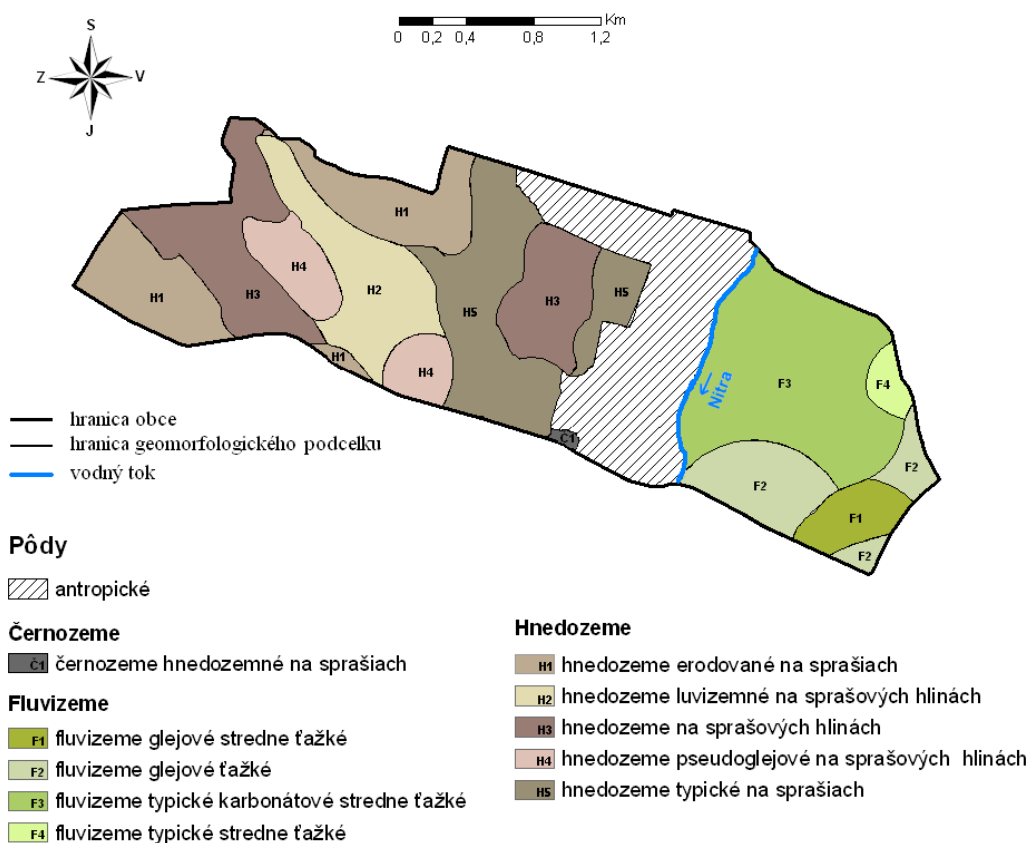
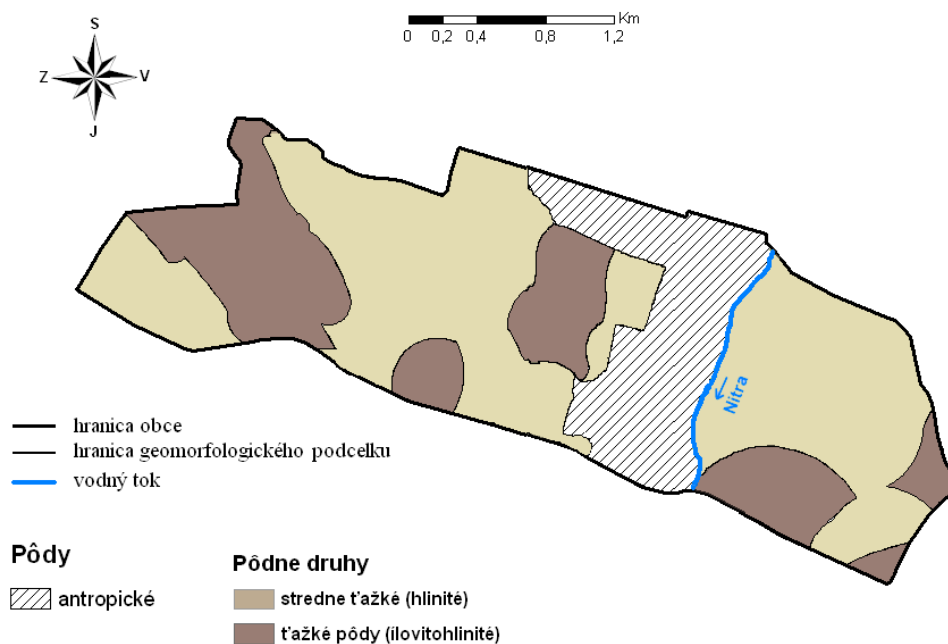
ŠIRŠIE ÚZEMNÉ VZŤAHY OBCE HRUŠOVANY

Autor: Michaela Lukáčiková by ArcGIS 9.3

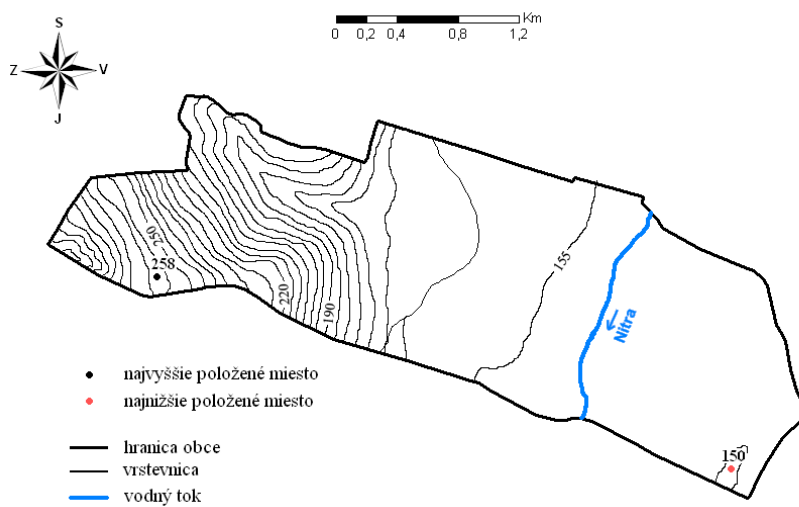
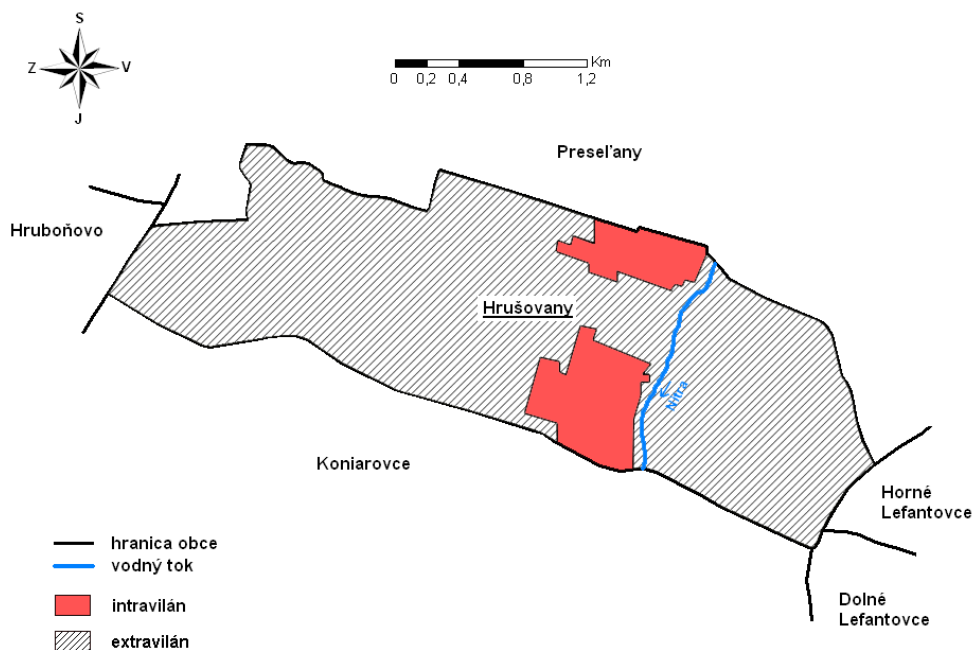
Príloha č. 3 - Pôdne druhy a pôdne typy obce Hrušovany

Zdroj: <http://www.openstreetmap.org>, spracoval RNDr. Vladimír Grežo

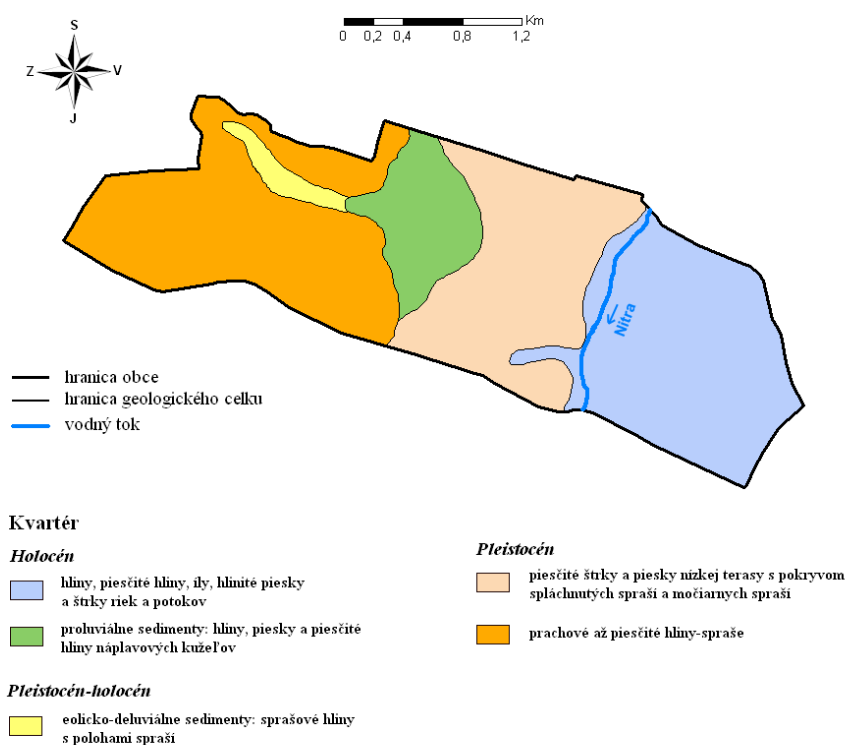
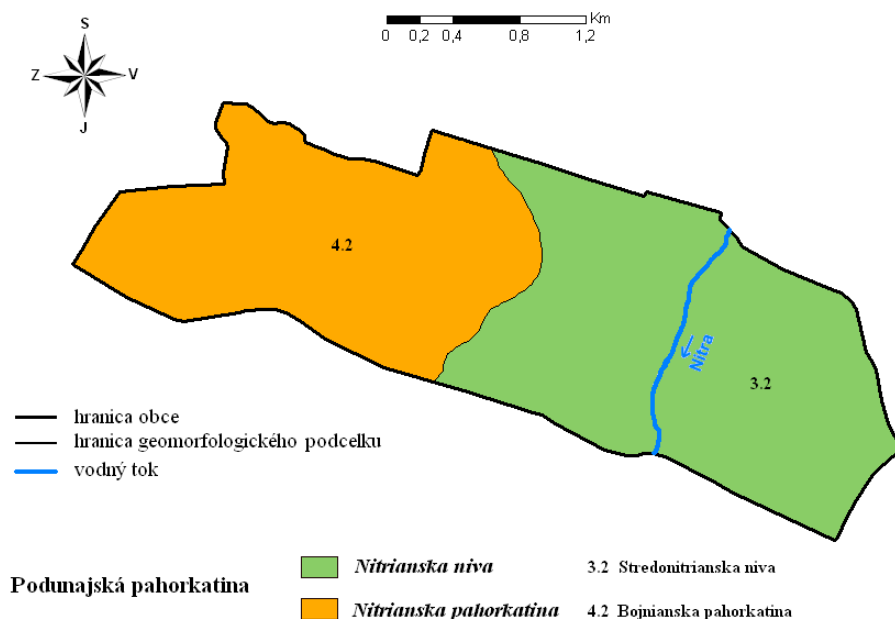
Príloha č. 4 - Užšie vzťahy obce Hrušovany a najvyššie/najnižšie položené miesta

Zdroj: <http://www.openstreetmap.org>, spracoval RNDr. Vladimír Grežo

Príloha č. 5 - Prírodné pomery obce Hrušovany

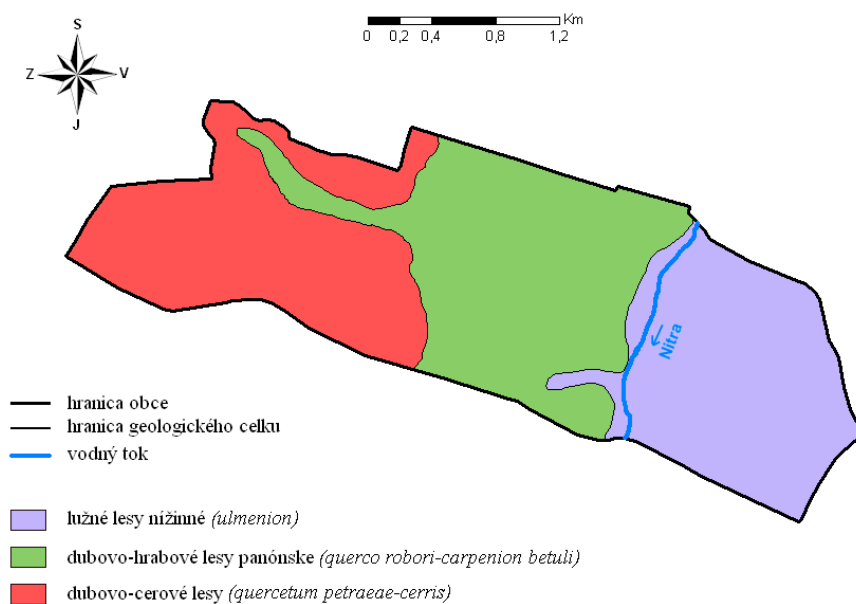
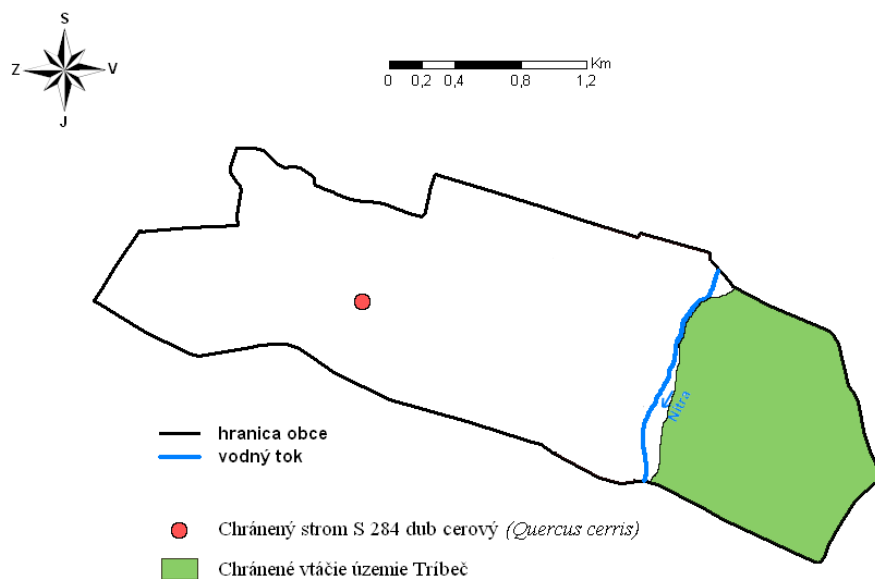

Zdroj: <http://www.openstreetmap.org>, spracoval RNDr. Vladimír Grežo

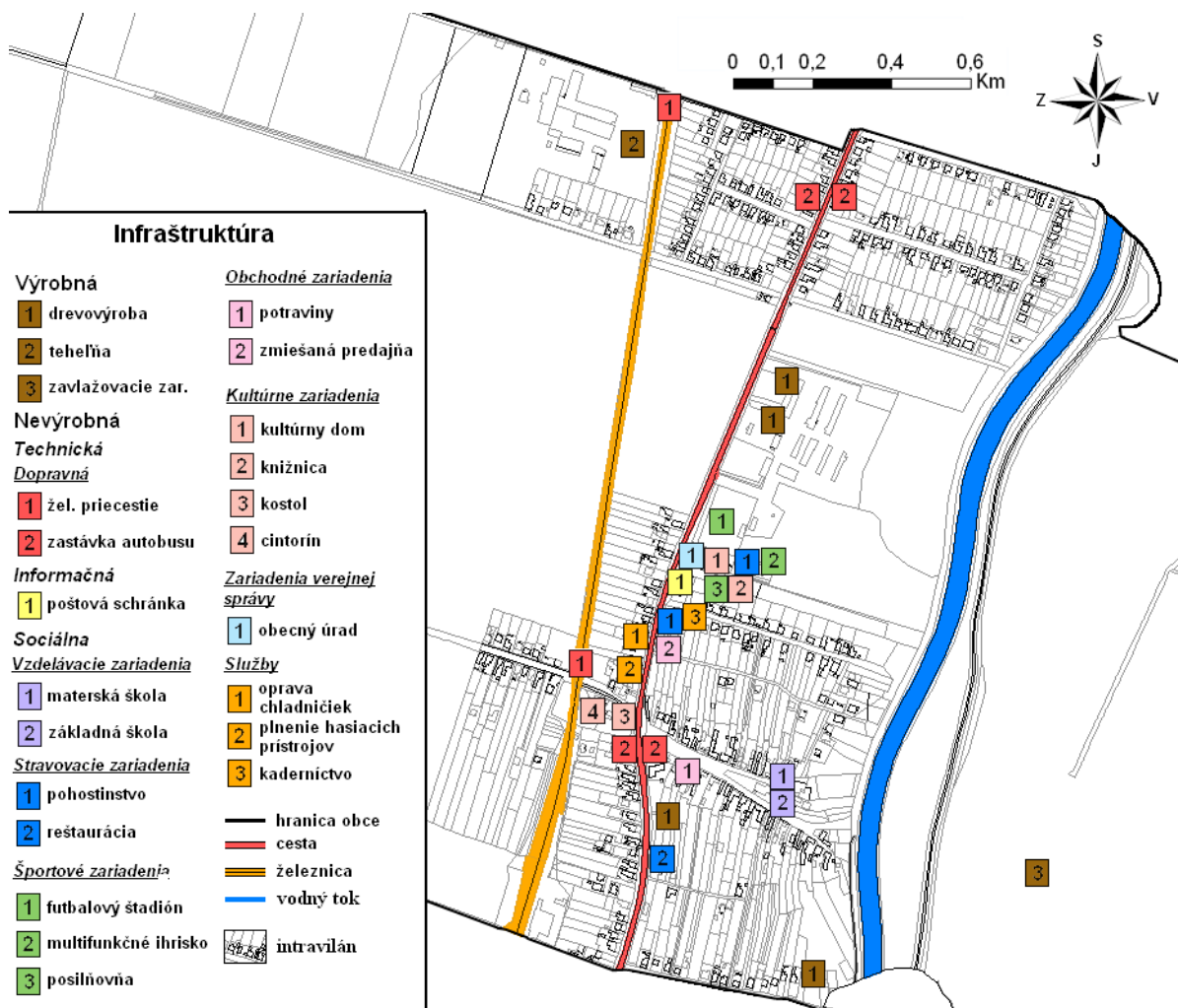
Príloha č. 6 - Ochrana prírody a vegetácia v obci Hrušovany

Zdroj: <http://www.openstreetmap.org>, spracoval RNDr. Vladimír Grežo

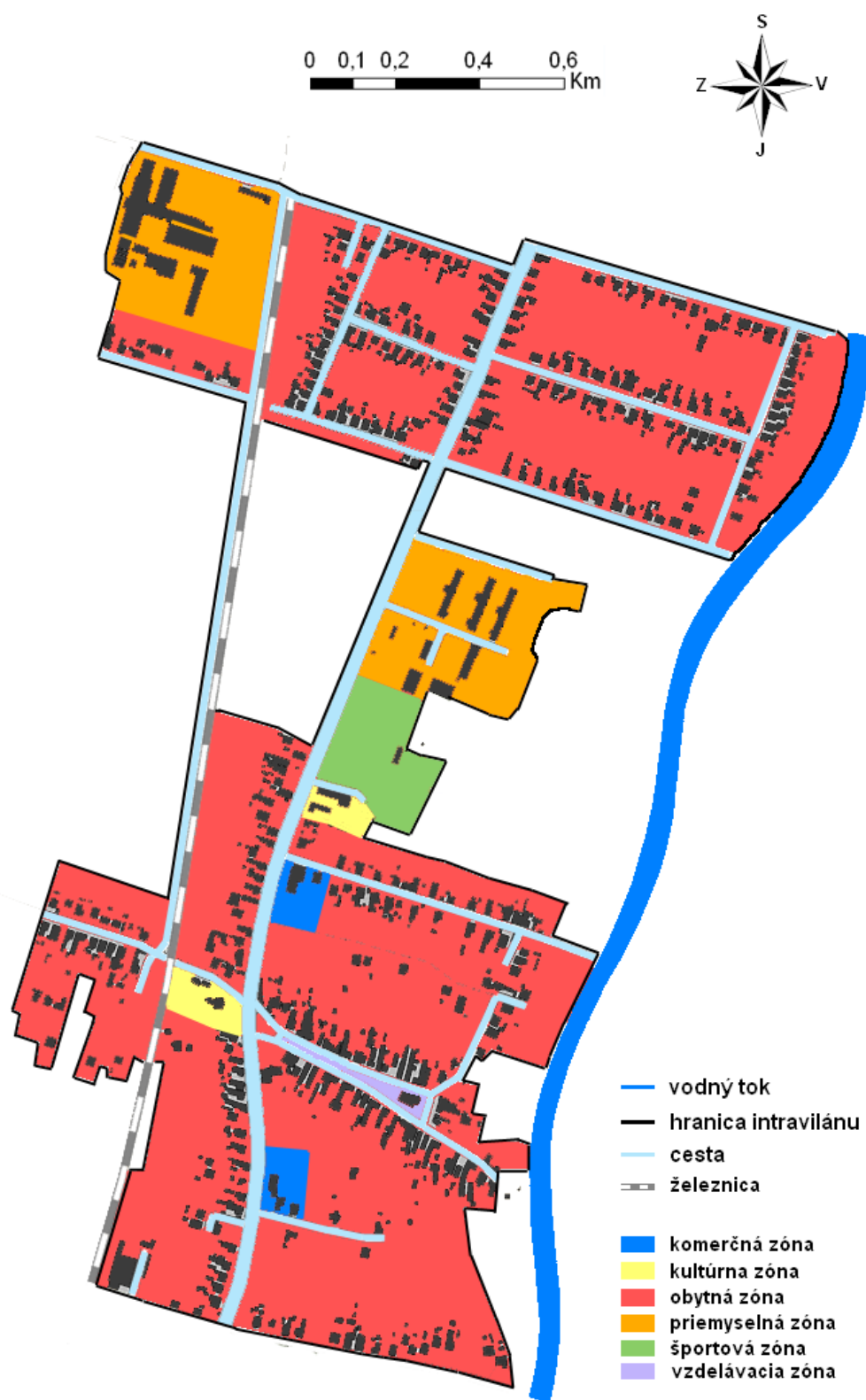
Príloha č. 7 - Infraštruktúra v obci Hrušovany

Zdroj: <http://www.openstreetmap.org>, spracoval RNDr. Vladimír Grežo

Príloha č. 8 - Funkčné členenie v obci Hrušovany

Zdroj: <http://www.openstreetmap.org>, spracoval RNDr. Vladimír Grežo

Príloha č. 9 - Obrázková príloha - obec Hrušovany

Obecný úrad v obci

Dom smútku

Revitalizovaná časť obce

Autobusové zastávky

Tenisový turnaj

Fašiangová zabíjačka

Stavanie mája

Uvítanie detí do života